

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

FAKULTA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE A MEZINÁRODNÍCH STUDIÍ

**Fakulta
regionálního
rozvoje
a mezinárodních
studií**

**Meziobecní spolupráce jako významný faktor územního
rozvoje – příklad svazku obcí Židlochovicko**

Bakalářská práce

Vedoucí práce

Mgr. Petr Klusáček, Ph.D.

Vypracovala

Eliška Sedlická

Brno 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci:

.....
.....

vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnici o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne:

.....

podpis

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu své bakalářské práce Mgr. Petru Klusáčkovi, Ph.D. za vstřícnost, užitečné rady, veškeré náměty a připomínky, které mi poskytl při zpracování této práce.

Dále bych chtěla poděkovat představitelům obcí za poskytnutí rozhovorů, bez nichž by tato práce nemohla vzniknout.

Abstrakt

Tato bakalářská práce nazvaná Meziobecní spolupráce jako významný faktor územního rozvoje - příklad svazku obcí Židlochovicko se zabývá zhodnocením meziobecní spolupráce ve svazku obcí Židlochovicko.

Práce je dělena na část teoretickou a praktickou. Část teoretická prezentuje názory českých a zahraničních autorů na dané téma, analýzu území svazku a představení svazku s důrazem na vymezení nejdůležitějších doposud realizovaných aktivit.

V části praktické jsou představeny výsledky šetření, které bylo uskutečněno prostřednictvím rozhovorů se starosty obcí svazku. Dále byla navrhována možná opatření ke zvýšení efektivity fungování svazku.

Klíčová slova: Meziobecní spolupráce, rozvoj, problémy malých obcí, svazek obcí.

Abstract

This bachelor thesis named Municipal cooperation as an important factor of territorial development - an example of the association of municipalities Židlochovicko deals with evaluation of the intermunicipal cooperation in village association Židlochovicko.

The thesis is divided to two parts - theoretical and practical. The theoretical part presents opinions of Czech and foreign authors about given topic.

The practical part presents results of research which was based on interviews with representatives of municipalities of analysed association. Then arrangements were suggested to increase the functioning efficiency of the association.

Key words: intermunicipal cooperation, development, problems of little municipalities, village association

Obsah

1 Úvod.....	8
2 Cíl práce a metodika.....	9
2.1 Cíl bakalářské práce.....	9
2.2 Metodika práce	9
3 Obce v České republice.....	10
3.1 Vymezení obce v rámci veřejné správy v České republice	10
3.2 Vývoj počtu obcí v Českých zemích	11
4 Sídlní struktura České republiky	12
4.1 Problémy malých obcí	14
4.2 Vymezení pojmu meziobecní spolupráce.....	14
4.3 Zákonné vymezení meziobecní spolupráce:.....	16
4.4 Formy meziobecní spolupráce.....	18
4.5 Spolupráce s obcemi jiných států	18
4.6 Meziobecní spolupráce v zahraničí	19
5 Socioekonomická analýza území	21
5.1 Přírodní prostředí.....	23
5.2 Historie území svazku	25
5.3 Obyvatelstvo svazku.....	27
5.4 Ekonomická struktura.....	31
5.5 Občanská a technická vybavenost	32
6 Dobrovolný svazek obcí Židlochovicko.....	34
6.1 Organizační struktura svazku	35
6.2 Hospodaření svazku.....	36
6.3 Problémy v regionu	36
6.4 Činnost svazku a nejvýznamnější realizované projekty	37
6.5 Činnost dobrovolných svazků obcí a jiných organizací na území zkoumaného regionu.....	40
7 Diskuze výsledků kvalitativního šetření	43
8 Návrh možných opatření ke zvýšení efektivity fungování svazku.....	51
9 Závěr.....	53

10 Seznam literatury.....	55
11 Seznam tabulek	60
12 Seznam grafů.....	60
13 Seznam obrázků	60
14 Přílohy	61

1 Úvod

Dle současné správní praxe jsou základními stavebními kameny veřejné správy obce. Tato skutečnost vychází ze současné správy území na nejnižší úrovni, která je nejbližše konkrétním problémům a může tak efektivněji přistupovat k jejich řešení.

Struktura obcí v České republice se vyznačuje již od dob Rakouska-Uherska značnou fragmentací. To přináší mnohé problémy v podobě zatížení administrativního aparátu a také zvyšování regionálních disparit. Říká se, že v jednotě je síla, proto se fenomén spolupráce obcí stal důležitým faktorem rozvoje obcí. (Galvasová, 2007) Se vstupem České republiky do Evropské unie nám byly otevřeny možnosti získání finanční podpory k realizaci různých cílů, což bylo jedním z důvodů, který vedl k rozvoji meziobecní spolupráce.

K navázání spolupráce jsou nejdůležitějšími aktéry představitelé obcí. Starostové obcí během svého působení, vstupují do značného množství vztahů s různými subjekty, avšak ne vždy tyto vztahy vedou k opravdovému rozvoji. Jen efektivní a účelná spolupráce může mít pozitivní dopad na socioekonomický rozvoj regionu. Pokud mají jednotlivé obce dostatečně velkou motivaci a odhodlání k dosažení společného cíle, jsou schopny se navzájem podporovat při překonávání prvotních překážek, může nakonec dojít k žádoucím synergickým efektům a všechny obce mohou mít z takovéto spolupráce užitek.

Předmětem této práce je meziobecní spolupráce v dobrovolném svazku obcí Region Židlochovicko. Tento svazek jsem si vybrala, jelikož žiji v jedné z členských obcí a rozvoj tohoto území se mne přímo dotýká.

Meziobecní spolupráce je v poslední době často skloňovaným výrazem. Přímé ověření její realizace však v mnohých případech chybí. Často se vyskytují pochybnosti o skutečné efektivnosti dobrovolných svazků. Proto se práce pokusí nabídnout detailní analýzu fungování vybraného svazku, což nabízí realistický a zajímavý pohled na danou problematiku.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je zanalyzovat fungování meziobecní spolupráce na území dobrovolného svazku obcí Region Židlochovicko. K dosažení tohoto cíle bude vypracována analýza literatury a dalších odborných zdrojů, které se tímto tématem zabývají. Na základě uskutečněných rozhovorů s jednotlivými představiteli obcí budou navržena možná opatření, která by vedla k zefektivnění fungování meziobecní spolupráce v tomto svazku.

2.2 Metodika práce

V první části práce je provedeno zhodnocení literatury, která se tímto tématem zabývá. Přiblížena byla problematika malých obcí a fragmentované sídelní struktury v České republice. Práce se také zabývala tématem meziobecní spolupráce a jejího zákonného vymezení na které navazovaly příklady meziobecní spolupráce v zahraničí.

Druhá část práce je zaměřena na aplikování poznatků z teoretické části na konkrétní vybraný region. Praktická část analyzuje demografickou, ekonomickou a sociální situaci samotného svazku obcí. V této části byla provedena analýza statistických dat na základě údajů z Českého statistického úřadu a ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (SLDB), která byla doplněna o kartografické výstupy zpracované v programu ArcGis 10.1. Představen byl i samotný svazek obcí se zdůrazněním na jeho dosavadní realizované aktivity. V neposlední řadě byla analyzována činnost jiných organizací a svazků v okolí.

Třetí část se zabývá vlastním výzkumem, který byl uskutečněný na základě terénního šetření, formou řízených rozhovorů s představiteli členských obcí Regionu Židlochovicko. Rozhovory probíhaly v průběhu tří měsíců a byly uskutečněny s téměř všemi starosty. Následně bylo provedeno vyhodnocení těchto rozhovorů, jehož cílem bylo zachycení názorů na dosavadní fungování a efektivitu svazku. V závěru praktické části byla navržena opatření a postupy, které by mohli vést k zefektivnění činnosti zkoumaného subjektu.

3 Obce v České republice

3.1 Vymezení obce v rámci veřejné správy v České republice

Obce jsou základními sídelními jednotkami České republiky. Z jednotlivých obcí se skládají nadřazené správní regiony, jako ORP, okresy nebo kraje (vyšší územní samosprávné celky). Dle zákona č. 128/2000 Sb. je obec základním územním samosprávným společenstvím občanů. Obec je veřejnoprávní korporací, která vlastní majetek a vystupuje v právních vztazích, vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost, může tedy podnikat. Správu obce zajišťují vlastní samosprávné orgány (zastupitelstvo obce apod.). Obec, která má alespoň 3 000 obyvatel je městem, pokud je tak stanoveno předsedou Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády.

Obec může vykonávat samostatnou nebo přenesenou působnost. V případě samostatné působnosti se obec stará výhradně o záležitosti svého územního obvodu. Jedná se především o vytváření podmínek pro rozvoj obce a uspokojování potřeb občanů. Dle par. 35 jde o zajišťování potřeby bydlení, ochrany veřejného pořádku, dopravy a spojů, informací, zdraví, výchovy, vzdělání a kulturního rozvoje. Do samostatné působnosti obce mohou zasahovat státní orgány jen v případě, vyžaduje-li to ochrana zákona a jen způsobem, který zákon stanoví.

Dle §61 obec na svém území vykonává přenesenou působnost ve věcech, které stanoví zákon. Při výkonu této přenesené působnosti se orgány obce řídí zákony a právními předpisy vydanými na základě zákona, při vydávání nařízení obce. V ostatních případech se řídí usnesením vlády a směrnicemi ústředních správních orgánů nebo opatřeními příslušných orgánů veřejné správy, které mohou kontrolovat tuto přenesenou působnost dle zákona.

Obce v přenesené působnosti se dle zákona č. 314/2002 Sb. dělí na obce I. typu (6 253 obcí k roku 2014), obce II. typu (obce s pověřeným úřadem, 393 obcí k roku 2014) a obce III. typu (obce s rozšířenou působností, 205 obcí k roku 2014).

Dalším typem obcí, které nejsou součástí ani jedné výše uvedené kategorie jsou obce s matričním úřadem (1 230 obcí k roku 2014) a stavebním úřadem (618 obcí k roku 2014). Jejich agenda také spadá do výkonu státní správy v přenesené působnosti. (Portál územního plánování, 2016)

3.2 Vývoj počtu obcí v Českých zemích

Při pohledu na vývoj počtu obcí vidíme, že v minulosti bylo obcí v Českých zemích mnohem více. Data v tabulkách zobrazují jednotlivé cesty, kdy probíhalo sčítání lidu. První údaj pochází z roku 1869, kdy za Rakouska-Uherska proběhlo historické první sčítání lidu v Českých zemích (ČSÚ, 2012)

Tabulka 1 Vývoj počtu obcí v Českých zemích

Rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930
Počet obcí	9594	10 319	10 604	10 902	11 099	11 436	11 796

Zdroj: Historický lexikon obcí České republiky

Tabulka 2 Vývoj počtu obcí v Českých zemích

Rok	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011	2015
Počet obcí	10 877	7557	7 308	4 571	6 097	6 248	6 251	6 253

Zdroj: Historický lexikon obcí České republiky

V polovině 19. století, byl počet obcí o 4 341 obce větší než dnes, a jejich počet stále narůstal. Nejvíce obcí bylo zaznamenáno v roce 1930, kdy se na našem území nacházelo 11 796 obcí, avšak 83 % těchto obcí nedosahovalo ani tisíce obyvatel. V důsledku Mnichovské dohody, došlo k velkému úbytku území o celkové rozloze 28 680 km² a tedy i k očekávanému úbytku obcí. Na konci války, při odsunu německého obyvatelstva, se tato situace opakovala. (Benda, 2012)

V období komunistického režimu docházelo ke slučování původně samostatných vesnic. Mnohé obce byly, v důsledku přestavby národního hospodářství, zrušeny nebo přesunuty, kvůli rozvoji určitých hospodářských aktivit (např. těžba hnědého uhlí) nebo administrativnímu slučování obcí do větších celků. V letech 1950 až 1970 tak došlo díky střediskové soustavě, k výraznému poklesu až o 3 569 obcí a v dalších dvaceti letech se počet obcí dokonce snížil na historické minimum 4 100 obcí. V rámci reformy územní veřejné správy v roce 1990, bylo ustanoveno obecní zřízení, které nastolilo decentralizaci a garantovalo obcím samosprávu. Obce se tedy začaly postupně osamostatňovat, což vedlo k nárůstu jejich počtu. (Vajdová, 2006) Ke zvýšení počtu obcí přispěl také trend suburbanizace, který trvá až dodnes. V posledních letech se vývoj počtu obcí ustálil na čísle 6 253.

4 Sídlní struktura České republiky

Důsledkem počtu malých obcí je roztržitá sídelní struktura České republiky. Ta sahá až do období raného středověku. Některá sídla, která se nacházela v úrodných oblastech, mohou být ještě starší. Podoba sídelní struktury se ustálila v 17. století. Dnešní sídelní struktura je velice podobná sídelní struktuře v období třicetileté války. Na její velikost a míru koncentrace obyvatelstva, měly dopad procesy posledních dvou staletí, jako byla urbanizace, vylidňování venkova a v poslední době také efekt suburbanizace. (ČSÚ, 2003)

Vzhledem k tomuto dlouhému historickému vývoji je sídelní struktura charakterizována:

- vysokým stupněm rozdrobenosti venkovských sídel
- relativně nízkým zastoupením velkoměst
- velkým zastoupením malých obcí
- významnou rolí malých a středních měst

Z těchto důvodů nemá sídelní síť jednotný charakter. (Svobodová, 2003) V oblasti Čech a Českomoravské vrchoviny se nachází typická hustá síť malých sídel. V nížinách jsou obce o velikosti 200 až 500 obyvatel od sebe vzdáleny pouze 2-5 kilometrů. Naopak v pahorkatinách a podhorských oblastech jsou od sebe sídla vzdálena mnohem více. Vyskytuje se zde také velké množství drobných lokalit, kde žije pouze několik desítek obyvatel. V horských oblastech jsou typická sídla údolního typu a můžeme zde objevit také mnoho izolovaných horských samot. Naopak v oblasti Moravy a Slezska se nachází sídla, která mají 1500-3000 obyvatel, jejichž sídelní síť je řidší. Nejbližší je si dnes síť obcí v Jihomoravském a Zlínském kraji. (ČSÚ, 2003). Nejvíce se liší sítě v krajích Karlovarském a Libereckém. Přestože struktura obcí v ČR dosahuje velké roztržitosti, není tento případ v Evropě ojedinělý. Nejmenší obce v celé EU má Francie. Dalším státem, který se vyznačuje velkým počtem malých obcí, je Slovensko. (Vajdová, 2006)

Tabulka 3 Obce podle počtu obyvatel (k 31. 12. 2014)

Název kraje	Celkem	Obce			
		do 199	%	od 200 do 499	%
Hlavní město Praha	1	-	-	-	-
Středočeský kraj	1 145	230	20,1%	393	34,3%
Jihočeský kraj	623	233	37,4%	201	32,3%
Plzeňský kraj	501	171	34,1%	162	32,3%
Karlovarský kraj	132	14	10,6%	44	33,3%
Ústecký kraj	354	46	13,0%	127	35,9%
Liberecký kraj	215	29	13,5%	64	29,8%
Královéhradecký kraj	448	100	22,3%	174	38,8%
Pardubický kraj	451	104	23,1%	176	39,0%
Kraj Vysočina	704	339	48,2%	201	28,6%
Jihomoravský kraj	673	111	16,5%	191	28,4%
Olomoucký kraj	399	42	10,5%	128	32,1%
Zlínský kraj	307	17	5,5%	86	28,0%
Moravskoslezský kraj	300	12	4,0%	59	19,7%
Česká republika	6 253	1 448	23,2%	2 006	32,1%

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 4 Obce podle počtu obyvatel (k 31.12.2014)

Název kraje	Celkem	Obce					
		od 500 do 999	%	od 1 000 do 1 999	%	od 2 000 do 4 999	%
Hlavní město Praha	1	-	-	-	-	-	-
Středočeský kraj	1 145	274	23,9%	140	12,2%	69	6,0%
Jihočeský kraj	623	87	14,0%	50	8,0%	31	5,0%
Plzeňský kraj	501	77	15,4%	48	9,6%	29	5,8%
Karlovarský kraj	132	32	24,2%	16	12,1%	15	11,4%
Ústecký kraj	354	85	24,0%	43	12,1%	28	7,9%
Liberecký kraj	215	62	28,8%	28	13,0%	17	7,9%
Královéhradecký kraj	448	95	21,2%	36	8,0%	21	4,7%
Pardubický kraj	451	92	20,4%	44	9,8%	18	4,0%
Kraj Vysočina	704	98	13,9%	35	5,0%	14	2,0%
Jihomoravský kraj	673	182	27,0%	104	15,5%	62	9,2%
Olomoucký kraj	399	109	27,3%	74	18,5%	33	8,3%
Zlínský kraj	307	96	31,3%	54	17,6%	34	11,1%
Moravskoslezský kraj	300	76	25,3%	75	25,0%	44	14,7%
Česká republika	6 253	1 365	21,8%	747	11,9%	415	6,6%

Zdroj: ČSÚ

4.1 Problémy malých obcí

Vzhledem k tomu, že se Česká republika potýká s poměrně výrazným počtem obcí, je s tímto faktem spojováno mnoho problémů. Tento problém je vnímán již od 19. století. S rostoucím vlivem společenského života a se zvyšující se životní úrovní obyvatelstva byly na malé obce kladeny stále větší nároky. Postupem času nebyly malé obce již schopny zajistit dostupnost všech lidských potřeb, a proto se ve 20. století lidé začali stěhovat do větších sídel, ve kterých byly dostupnější sociální, kulturní a ekonomické služby. (Vajdová, 2006)

Na obce jsou často kladeny stejné nároky jako na velká města. Obce ovšem nemají potřebné administrativní zázemí a proto mohou vznikat značné problémy a nedorozumění spojené s jejich správou a řízením. Situaci lze řešit integrací obcí do větších celků. Výsledky zkoumání v této oblasti ovšem nenaznačují jednoznačné řešení. Je to z toho důvodu, že proti řešení, které je směřováno k integraci obcí do větších celků, lze vždy nalézt určité nepopiratelné argumenty, které poukazují na výhody malých obcí a naopak. (Garep, 2007)

Jedním z argumentů, který se staví kladně k zachování malých obcí, je důraz na politickou odpovědnost. Menší obce se vyznačují nízkou anonymitou, proto může výkon veřejných funkcí podléhat veřejné kontrole. Obyvatelstvo tak zůstává v úzkém vztahu s místním zastupitelstvem. Na druhé straně je však existence malých obcí spojena s mnoha problémy. Příkladem je dlouhodobá a neměnná struktura zastupitelstva nebo nedostatečná kvalifikace volených zástupců a pracovníků úřadu. Dalším problémem může být také přetíženost byrokratického aparátu, která způsobuje procesní náročnost a neefektivní činnost orgánů obce. (Grospič, Louda, Vostrá, 2007)

Nabízejí se tedy dvě řešení tohoto problému. Prvním z nich je slučování obcí, které je ovšem velmi nepopulární. Je to z toho důvodu, že pro obce má stále velký význam to, že v rámci samosprávy mohou „rozhodovat samy o sobě“. Pro tak velkou nepopularitu tohoto řešení se exekutivní orgány ČR rozhodly upřednostnit jiný způsob řešení, který by tolik neohrozil nezávislou samosprávu obcí. Tohle řešení je zaměřené na podporu funkční integrace prostřednictvím meziobecní spolupráce. (Garep, 2007)

4.2 Vymezení pojmu meziobecní spolupráce

Podle Čermáka (2011) může obec spolupracovat s několika různými aktéry. Mohou to být územně samosprávné celky, soukromé podnikatelské subjekty nebo občané. Termín *spolupráce* může být definován jako: symetrické vztahy mezi dvěma nebo více subjekty stejné úrovně (územní samosprávné celky), které vznikají dobrovolně a spolupracují za účelem dosažení společného cíle. Vztahy mezi jednotlivými aktéry jsou formálně rovnoprávné, kdy každý disponuje svými vlastními zdroji a společně odpovídají za výsledek.

Jednou z typických forem spolupráce je zakládání dobrovolných svazků obcí. Vznikají v určité oblasti, která je vymezena přírodními, technickými nebo historickými hranicemi. Je možné však najít svazky, které nemusí fungovat na principu územní celistvosti. Svazky obcí mohou přispět k rozvoji malých obcí a mohou být nástrojem, který se pokusí překonat nedostatečné vybavení místní samosprávy. Problémem je, že potenciál těchto svazků může být nevyužitý. (Svobodová 2011)

Obec může spolupracovat i s aktéry jako jsou podniky nebo neziskové organizace, v tomto případě se jedná o tzv. *partnerství*. Dále může obec zapojovat do rozvoje svoje občany a spolupracovat s nimi. V tomto případě hovoříme o tzv. *participaci*. Důležitá je i neformální forma spolupráce, která se vyznačuje především osobními styky jednotlivých aktérů a ústními dohodami představitelů institucí. (Čermák, 2011) V případě spolupráce mezi různými subjekty, např. mezi obcemi, dochází ke snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony a jejich pozvolnému a harmonickému rozvoji. Pro dosažení požadovaného cíle, musí být spolupráce efektivní, to však nemusí být vždy pravidlem. Spolupráce je považována za efektivní, dochází-li k pozitivnímu dopadu na socioekonomický rozvoj daného území, nebo pokud umožňuje realizovat předem stanovené rozvojové záměry a projekty. (Galvasová, 2007)

Spolupráci mohou ovlivňovat různé faktory: účel, charakter a náplň činnosti; motivace spolupracujících subjektů; ochota subjektů spolupracovat; schopnosti zapojených osob; nastavení vnitřních procesů spolupráce (komunikace, řízení, kompetence, dosahování konsenzu); způsob financování; časové rozložení nákladů a výnosů. Pokud nejsou tyto aspekty dostatečně vyjasněny, může docházet k výrazné neefektivnosti spolupráce. (Svobodová, 2011)

Podle současných institucionálních teorií regionálního rozvoje je důležité, aby byla spolupráce založena na vzájemné důvěře. Míra důvěry je klíčovou charakteristikou ekonomiky. (Granovetter, 1985) Existují různé sítě kontaktů, které mohou mít různou kvalitu a míru důvěry. Kvalita ovlivňuje možnosti, jichž může subjekt zapojený do sítě využít. Pokud je míra důvěry nízká, může způsobovat zvýšené náklady. Záleží tedy na intenzitě zapojení aktérů (obcí) do sítí a také na obsahu, který sítě přinášejí. (Wokoun, 2008)

Obce mohou spolupracovat z nejrůznějších důvodů, jedním z nich může být nedostatečné zajištění vlastních zdrojů potřebných k uskutečnění rozvoje. Obce také nejsou schopny dostatečně uspokojovat potřeby svých obyvatel. Vzhledem k tomu může docházet k zanedbání dlouhodobého rozvoje obce, ke snížené kvalitě veřejných statků, narůstání municipálního zadlužení apod. (Kotvalová, 2001) Pro uskutečnění cílů, které vedou k rozvoji oblasti, mohou obce využívat finanční podporu. Možnost využití této podpory prostřednictvím dotací, bylo však v minulosti podmíněno členstvím v určitém uskupení, ať už se jednalo o svazek nebo sdružení obcí. To je dalším z důvodů vzniku dobrovolných svazků obcí. Vzhledem k této možnosti, může tento způsob vést k fungování spolupráce jen na tzv.

formální úrovni a zároveň je zde riziko, že bude sloužit k dosahování individuálních zájmů. (Galvasová, 2007)

Jedním z nástrojů, který vede k větší efektivnosti meziobecní spolupráce je vypracování strategického plánu rozvoje. Prostřednictvím tohoto plánu, lze zamezit důsledkům negativního vývoje nebo podpořit pozitivní možnosti a předpoklady rozvoje. Samotná strategie nebo plán rozvoje, však nepředstavuje řešení nebo zlepšením stávajících problémů. Mnohem významnějším faktem je nalezení společné vůle jednotlivých subjektů prosazovat postupně stanové kroky, které by měly vést ke zlepšení stávající situace. Samotné zlepšení situace je možné pouze po faktické realizaci určitých záměrů nebo strategických cílů. (Perlín, 2002) V minulosti bylo vypracování strategie podporováno z EU, proto má dnes vysoký počet svazku obcí strategický dokument již vypracovaný, nejčastěji odbornou firmou. Následně se však projevilo, že závěry vyplývající z těchto strategií nebyly realizovány. (Perlín, Bičík, 2006)

Členové svazku by se měli snažit spolupracovat se všemi aktéry, kteří se nachází na daném území působnosti svazku. Vzhledem k vytiženosti představitelů obcí je velmi důležitá osoba manažera svazku, který je jeho hlavním koordinátorem. Ten se zabývá administrativními záležitostmi, jako je příprava podkladů pro jednání valných hromad a také je zodpovědný za plnění povinností svazku vycházejících ze zákona. Často je prostředníkem mezi obcemi, snaží se proto o koordinaci jednotlivých problémů a odlišných názorů obcí. Nejdůležitější funkcí manažera je vytváření dlouhodobých plánů rozvoje a zajišťování finančních prostředků prostřednictvím vyhledávání možných dotačních titulů z evropských a národních fondů. Zpracovává také dotační žádosti. (Hyžiková, 2009)

Funkce manažera je tedy velmi důležitá. Zřízení této funkce však není povinné. Mnohé svazky nemají dostatečné finance na to, aby si manažera zaplatili. Kompetentní manažer však může být hnacím motorem dobrovolného svazku obcí a může tak významně ovlivnit naplňování jeho původního záměru, kvůli kterému svazek původně vznikl. (Galvasová, 2007)

4.3 Zákonné vymezení meziobecní spolupráce:

První zákon, který vymezuje spolupráci mezi obcemi je zákon č. 367/1990 Sb. o obecním zřízení. Tento zákon se věnuje spolupráci v §17, který uvádí, že za účelem obhajoby práv a zájmů mohou obce navazovat partnerské vztahy, vytvářet sdružení a spolupracovat s obcemi jiných států.

Nový zákon o obcích č. 128/2000 Sb. (část obecní zřízení) vymezení meziobecní spolupráce značně rozšířil. V deseti paragrafech (§46 – §55) je stanoveno, že obce mají při

výkonu své samostatné působnosti právo spolupracovat. Dále jsou uvedeny tři formy spolupráce:

- **spolupráci na základě smlouvy, která je uzavřena ke splnění konkrétního úkolu (§48)**

Příkladem spolupráce na základě smlouvy může být např. stavba ke společnému užívání, zřízení a provozování skládky komunálního odpadu nebo stavba vodovodu.

- **spolupráce mezi obcemi, právníckými a fyzickými osobami (§54)**

Obce mohou navazovat vzájemnou spolupráci nebo také spolupráci s jinými právníckými i fyzickými osobami. Na tento typ spolupráce v občanskoprávních vztazích, lze použít ustanovení občanského zákoníku o spolku (§ 214 a násl. občanského zákoníku), kde je uvedeno, že alespoň tři osoby ve společném zájmu mohou založit spolek.

- **spolupráce na základě smlouvy o vytvoření dobrovolného svazku obcí (§49-53)**

Zákon se dále zabývá předmětem činnosti svazků. Jde o následující úkoly: (taxativní výčet)

- úkoly v oblasti školství, zdravotnictví, sociální péče, kultury, veřejného pořádku, požární ochrany, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu a péče o zvířata.
- správa veřejné zeleně a veřejného osvětlení, zabezpečování čistoty obce, shromažďování, odvoz, zpracování, využití komunálních odpadů, zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod.
- zavádění a zdokonalování sítí technického vybavení a systémů veřejné osobní dopravy.
- úkoly v oblasti ochrany ovzduší, zavádění a využití ekologických zdrojů tepelné energie v obytných a jiných objektech ve vlastnictví obcí.
- provoz lomů, pískoven a jiných zařízení, které slouží k těžbě nerostných surovin
- správa majetku obcí, jako jsou místní komunikace, lesy, domovní a bytový fond, správa sportovních a kulturních zařízení.

Dále je v zákoně uvedeno právo občanů obcí, kteří dosáhli věku 18 let, účastnit se zasedání orgánu svazku obcí, podávat písemné návrhy a vyjadřovat se k návrhu rozpočtu. Zakládání dobrovolného svazku obcí je nejčastější formou spolupráce v ČR, toto tvrzení je založeno na výzkumu, který provedla v roce 2004 Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity. Dle výzkumu 57,3% dotazovaných obcí uvedlo jako nejčastější formu spolupráce založení dobrovolného svazku obcí, uzavírání smluv za účelem splnění konkrétního úkolu uvedlo 56 % obcí. (Galvasová, 2007)

Spolupráci obcí upravují i další právní předpisy, jedná se například o zákon č. 298/2015 Sb., kterým se změnil zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, podle kterého obec v souladu s místními podmínkami a rozvojovými dokumenty, samostatně

nebo ve spolupráci s jinými obcemi zabezpečuje nebo podporuje aktivity, zaměřené na rozvoj územního obvodu obce.

4.4 Formy meziobecní spolupráce

Jak bylo řečeno výše, jednou z nejčastějších forem meziobecní spolupráce je dobrovolný svazek obcí. Dobrovolné svazky obcí mohou být vymezeny přírodními, technickými nebo historickými hranicemi. Členem svazku obcí mohou být pouze obce. Svazky obcí se zabývají záležitostmi, které prosazují společné zájmy obcí a spadají do jejich samostatné působnosti. V případě spolupráce obcí v některých oblastech dochází ke snižování administrativní zátěže, což může mít pozitivní dopady na jejich rozvoj. (Galvasová, 2007)

Svazky obcí lze rozdělit na mikroregiony a monotematické svazky. Mikroregion je dobrovolné sdružení obcí, které se snaží o společné řešení problémů, čímž využívá principu soudržnosti. Snaží se o celkový rozvoj vymezeného území, které má společné socioekonomické a geografické znaky. Mikroregiony vytváří společných aktivit a projekty, čímž se snaží o rozvoj území a zvýšení životních podmínek pro své obyvatele. V České republice existuje více než 550 mikroregionů. (Kolektiv autorů, 2004)

Důvodem vzniku monotematických svazků obcí je realizace určitých činností. Po splnění účelu realizace obce nepokračují dále ve spolupráci. Příkladem může být vybudování ČOV, plynofikace, likvidace odpadů atd. Na rozdíl od mikroregionů je trvání těchto svazků časově omezeno na dobu realizace daného projektu. (Galvasová, 2007)

4.5 Spolupráce s obcemi jiných států

Dle § 55 zákona o obcích mohou obce spolupracovat s obcemi jiných států a být členy mezinárodních sdružení územních samosprávných celků. Se vstupem České republiky do Evropské unie se tento typ spolupráce ještě zvýraznil. Obce a svazky obcí mohou uzavírat smlouvy a spolupracovat tak se svazky zahraničních obcí. (Vajdová, 2006)

Dle předpisu č. 94/2000 Sb. m. s. se meziobecní spolupráce obcí opírá o velmi významný dokument, kterým je Evropská rámcová úmluva o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvími nebo úřady. Účelem této úmluvy je podpora přeshraniční spolupráce, která je vymezená jako jakékoliv dohodnuté jednání, jehož cílem je podpořit, posílit a rozvíjet sousedské vztahy mezi územními společenstvími nebo úřady dvou nebo více smluvních stran. Přeshraniční spolupráce je uskutečňována v rámci působnosti a pravomoci územních společenství nebo úřadů daných vnitrostátním právem smluvních stran. Jednotlivé smluvní strany se zavazují k administrativní podpoře a odstraňování administrativních a

technických překážek. V této úmluvě je typická informační otevřenost, kdy každá smluvní strana poskytuje co největší množství informací požadovaných druhou smluvní stranou a stejně tak musí dbát na to, aby úřady byly informovány o všech možnostech spolupráce, které jsou jim na základě úmluvy k dispozici.

4.6 Meziobecní spolupráce v zahraničí

Zahraniční státy Evropy uplatňují meziobecní spolupráci, prostřednictvím které se snaží o zvýšení efektivity a účelnosti poskytování veřejných služeb občanům. (Filipová, 2015) V této kapitole se budu zabývat příklady meziobecní spolupráce ve Francii, Nizozemí, Německu a na Slovensku.

Francie stejně tak jako Česká republika, patří k zemím, které mají vůbec nejmenší průměrnou velikost obcí v Evropské unii. Nejmenší územní správní jednotka (*collectivité territoriale*) je srovnatelná s obcí v České republice. 98% obcí ve Francii má méně než 10 000 obyvatel a 76% obcí nedosahuje ani tisíce obyvatel. (Olivier Borraz and Patrick Le Galés, 2005) Na podporu meziobecní spolupráce vznikají ve Francii různá společenství měst a obcí. Mezi formy meziobecní spolupráce ve Francii patří technická a projektová spolupráce. Příkladem projektové spolupráce mohou být např. aglomerace nebo společenství obcí pro venkovské oblasti. Dalšími příklady jsou syndikáty nových aglomerací (*syndicats d'agglomérations nouvelles*) vytvořené zákonem pro nová města. Dále jsou to metropolitní póly (*Poles métropolitains*) volné aglomerace, které vznikly za účelem plánování dopravy. (Filipová, 2015)

Nizozemí je státem s vysokým počtem obyvatel a také velkou hustotou zalidnění. Vzhledem k tomuto faktu je již od padesátých let 20. století uplatňována politika slučování obcí. (Švec, 2009) V roce 1950 bylo v Nizozemsku 1 015 obcí, avšak v roce 2002 jich bylo už jen 496. (Vajdová, 2006). Nejpočetnější jsou obce, ve kterých žije od pěti do dvaceti tisíc obyvatel. (Bas Denters and Pieter-Jan Klok, 2005) Meziobecní spolupráci v Nizozemsku reguluje od třicátých let 20. století zákon. (Švec, 2009) Mezi formy meziobecní spolupráce patří: dobrovolná spolupráce, částečná spolupráce, kdy je některý ze subjektů transformován do orgánu pro spolupráci a plná spolupráce, při které je právní subjekt transformován obcemi do nově vytvořeného spolupracujícího orgánu. (Filipová, 2015)

V Německu je problematika malých obcí řešená již od 70. let 20. století. Obecních samospráv vykonávají některé úkoly v samostatné působnosti a některé v přenesené působnosti. V zemích jako je Bavorsko a Sasko se uplatňuje spojený model veřejné správy. V poslední době na území Německa vznikají správní svazky obcí, vzhledem k zvýšení administrativních kapacit obecních samospráv. Jednou z nejvýznamnějších forem meziobecní spolupráce je účelový svaz. Jeho členy mohou být okresy, kraje, společnosti, nadace, instituce a fyzické a právnické osoby. Mezi další možnosti spolupráce patří účelová dohoda a

obecní pracovní společenství, které však nemá právní subjektivitu. Mezi jiné formy spolupráce patří zakládání právnických osob nebo účast veřejných korporací v podnicích soukromého práva. (Filipová, 2015). Systém financování je dvojího typu: horizontální (mezi spolkovými zeměmi) a vertikální (v rámci jedné země). (Deník veřejné správy, 2008)

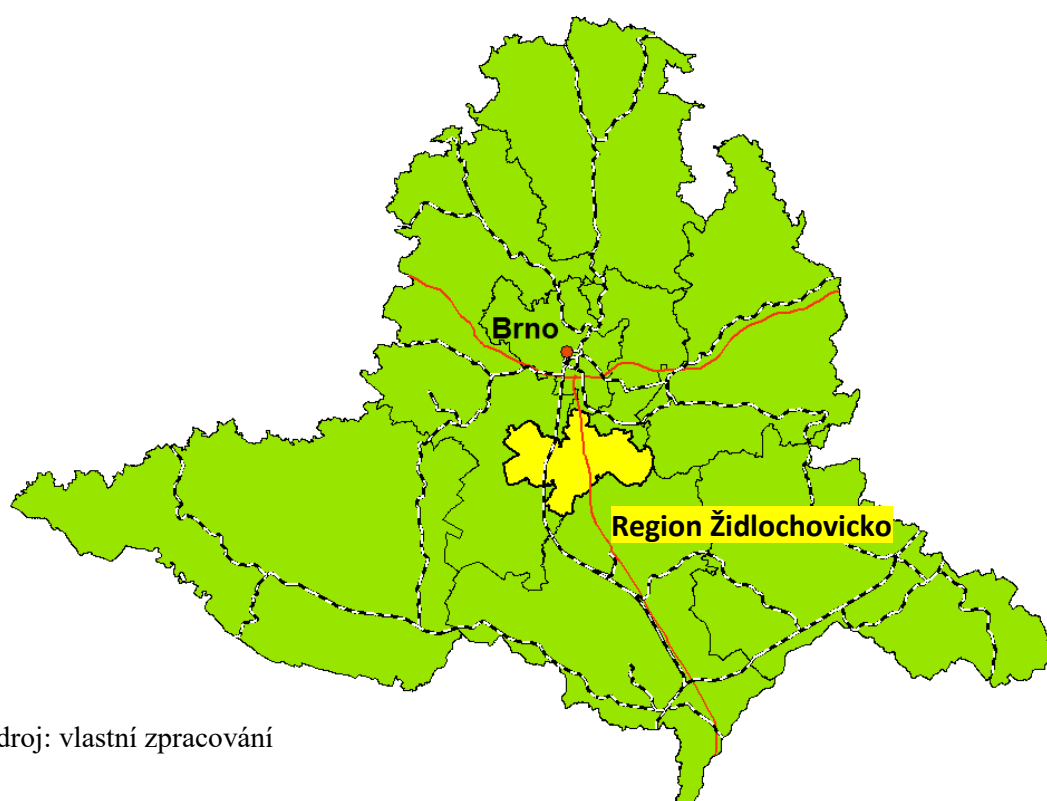
Jedním z příkladů meziobecní spolupráce je dobrovolná organizace Zelený pás Lipska, v rámci které se město Leipzig snaží ve spolupráce s okolními obcemi, okresy a jinými neziskovými organizacemi společnými silami přeměňovat bývalé těžební oblasti na území jezer. Dalším zajímavým příkladem meziobecní spolupráce je zajištění hudebního vzdělávání v regionu Meissen (Míšeň). Na základě této dohody mezi obcemi v regionu, je umožněno hudební vzdělání všem občanům, kteří o něj projeví zájem. (Filipová, 2015).

Veřejné správa na Slovensku funguje na základě modelu veřejné správy, který začal fungovat v roce 1990 s přijetím zákona o obecním zřízení. Tento systém se od České republiky liší, jelikož samospráva je oddělena od státní správy. Další významnou odlišností je přímá volba starosty. (Vajdová, 2006) Vzhledem k roztržité sídlení struktuře, je problém malých obcí řešen konceptem meziobecní spolupráce. Ta funguje ve formě sdružení obcí, společných obecních úřadů, národních svazů univerzálního charakteru, dobrovolných regionálních asociací, specifických asociací nebo uzavíráním veřejnoprávních smluv. (Klimovský 2010) Nejčastější forma spolupráce je sdružení obcí, které lze založit na základě smlouvy o sdružení vytvořené podle zákona o obecním zřízení. (Vajdová, 2006) Členství obcí ve společných obecních úřadech a mikroregionech je dobrovolné. Stejně jako v České republice je na Slovensku problémem otázka efektivnosti, jelikož mnoho svazků obcí existuje jen oficiálně. (Klimovský 2010)

5 Socioekonomická analýza území

Svazek obcí Židlochovicko se nachází v Jihomoravském kraji, na území bývalého okresu Brno – venkov. Region Židlochovicko je také součástí regionu Jihovýchod (úroveň NUTS II) a správního obvodu obce s rozšířenou působností Židlochovice. Při zakládání svazku bylo členských obcí 21. V roce 2007 ze svazku vystoupila obec Otmarov z důvodu nevýhodné polohy k centrální obci Židlochovice. Později přistoupila obec Rebešovice, která však není součástí ORP Židlochovicko. Dle katastrální výměry leží region Židlochovicko na katastrální ploše 16 140 hektarů. (Regionální Informační servis, 2015)

Obrázek 1 Vymezení svazku obcí Židlochovicko v Jihomoravském kraji

Zdroj: vlastní zpracování

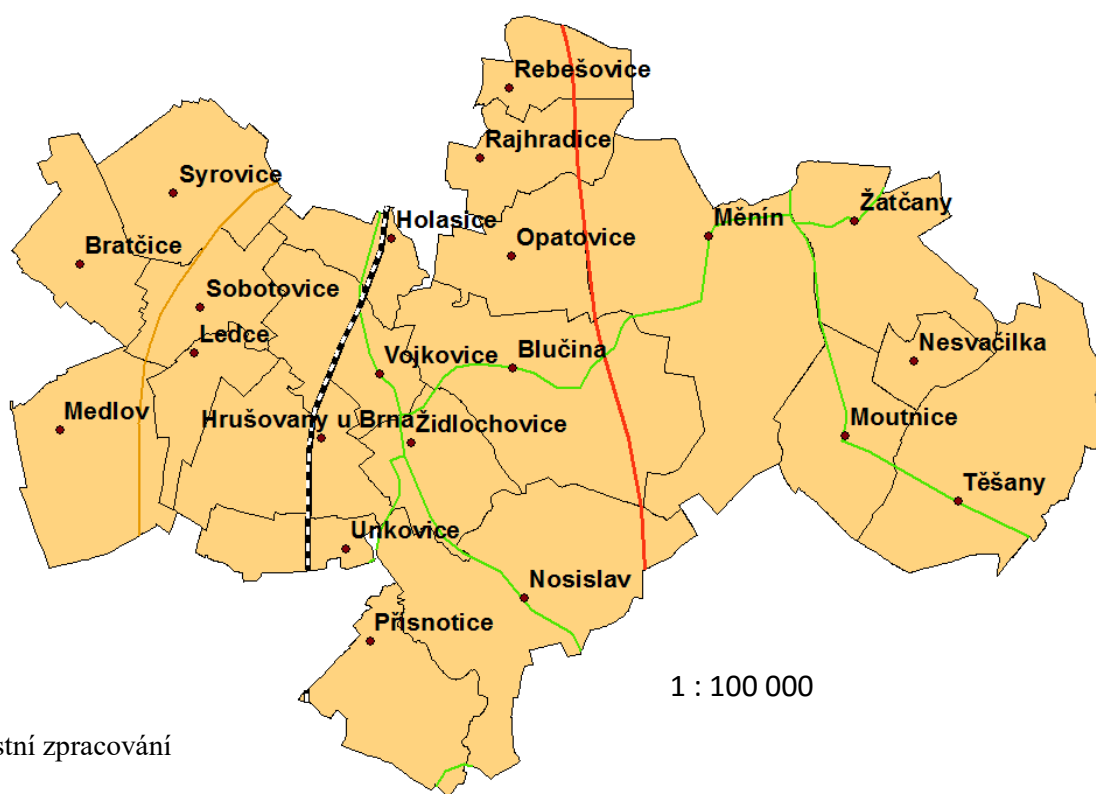
Region se dělí na tři oblasti. Centrální část se rozprostírá v pásu nivy řeky Svatky. Tato část je jedna z nejstarších osídlených oblastí, jedná se o oblast s největší hustotou zalidnění. Západní oblast se naopak vyznačuje nejmenší hustotou zalidnění. Východní část regionu je typická intenzivní zemědělskou činností, hustota zalidnění je zde srovnatelná s republikovým průměrem. Některé obce ve východní části mají spádovost na větší obce ve vedlejším ORP Slavkov u Brna a ORP Šlapanice to znamená, že spolupráce se svazkem obcí

Židlochovicko pro ně může být někdy neefektivní a neúčelná. (Kubalíková, Richterová, Janebová, 2015)

Na ploše 161,4 km² se nachází 21 obcí. Jedná se o následující obce:

Blučina, Bratčice, Holasice, Hrušovany u Brna, Ledce, Medlov, Měnín, Moutnice, Nesvačilka, Nosislav, Opatovice, Přísnotice, Rajhradice, Rebešovice, Sobotovice, Syrovce, Těšany, Unkovice, Vojkovice, Žatčany a Židlochovice.

Obrázek 2 Mapa DSO Region Židlochovicko

Velikost obcí a jejich počet obyvatel odpovídá sídelní struktuře České republiky. Nejvíce obyvatel svazku žije v obcích o velikosti mezi 1000 a 2000 obyvateli (12 obcí), ostatní bydlí v obcích o velikosti od 200 do 100 obyvatel (9 obcí). V regionu se nachází město Židlochovice (status města od r. 1873). V roce 2007 byl navrácen obcím Nosislav a Medlov status městyse. Tento status měly před rokem 1957 i obce Blučina a Měnín, ty ale o jeho navrácení nepožádaly. (Kubalíková, Richterová, Janebová, 2015)

Území regionu Židlochovicko je pokryto hustou sítí silničních komunikací. Regionem Židlochovicko procházejí následující významné dopravní komunikace: dálnice D2, která

spojuje Brno a Bratislavu, rychlostní komunikace R52 ve směru Brno-Pohořelice-Mikulov a silnice druhé třídy II/416 a II/425. Komunikační síť však není v dobrém stavu, proto je důležité zrealizovat její rekonstrukci. To je jednou z priorit plánů rozvoje JMK. Problémem je také přetíženost dopravy v obci Blučina, kterou projíždí velké množství nákladní dopravy. Do budoucna je tedy plánován projekt na vybudování obchvatu kolem obce.

Regionem vede železniční koridor č. 250 (Praha-Brno-Břeclav). Stav této železnice je na velmi dobré úrovni, jelikož v roce 2009 na úseku Brno-Břeclav proběhla její rekonstrukce. Avšak pouze některé obce mají přístup k této železnici (Vojkovice a Hrušovany). Do centrálního města regionu Židlochovic vede také železniční trať, která však v současné době není využívána. Její rekonstrukce a využití je jedním z plánů Programu rozvoje JMH kraje v období (2014-2017).

Ostatní obce regionu využívají služeb integrovaného dopravního systému Jihomoravského kraje. Tento systém funguje již od roku 2004. Klade důraz na komplexní propojenost dopravy. Přestupní uzly se nacházejí v Židlochovicích a Hrušovanech. Lze však podotknout, že v některých obcích dopravní obslužnost stále není dostačující. To se týká zejména obcí, které leží mimo hlavní dopravní tahy regionu (např. Bratčice, Opatovice, Moutnice, Medlov, Unkovice). Oproti tomu obce, které leží na frekventovaných dopravních tepnách (např. Vojkovice ležící na silnici 2. třídy 425) jsou hromadnou dopravou dostupné mnohem lépe.

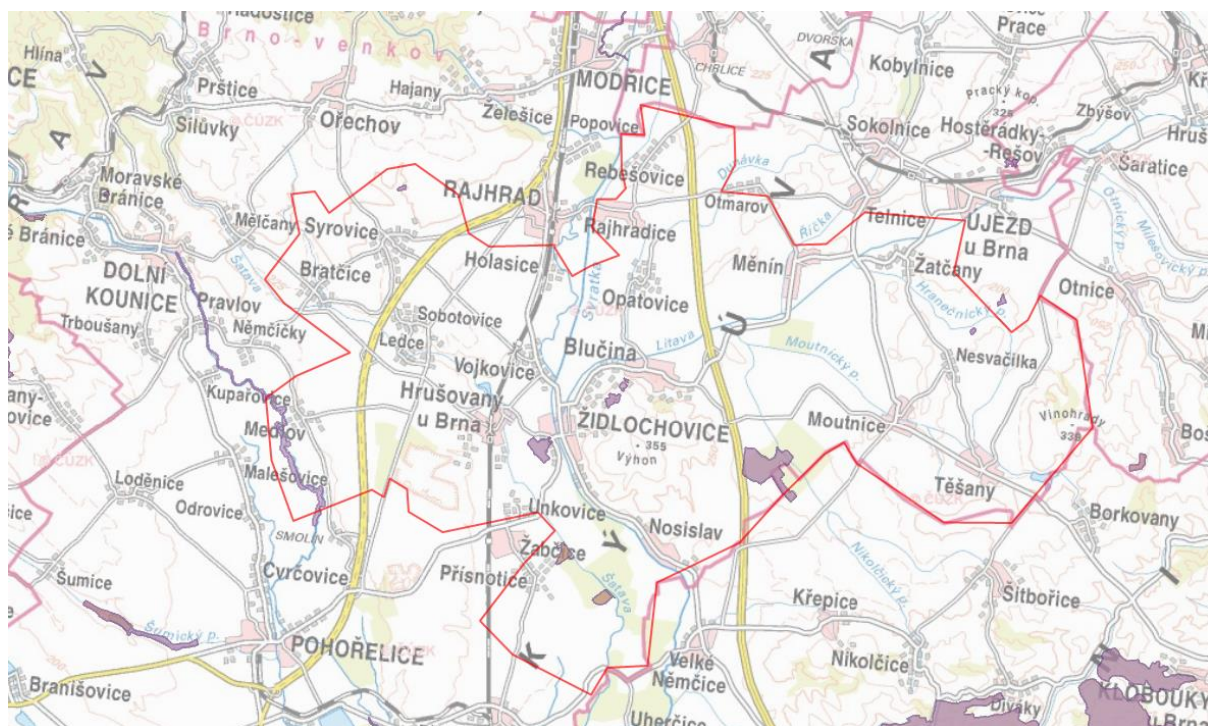
Rozvíjející oblastí v regionu se začíná stávat cyklistická doprava. Region je součástí svazku Cyklistická stezka Brno – Vídeň, který je významným propagátorem cestovního ruchu na jižní Moravě. Členy tohoto svazku jsou některé obce regionu Židlochovicko, které se nacházejí v koridoru stezky. Jedná se o obce: Rebešovice, Rajhradice, Opatovice, Blučina, Vojkovice, Židlochovice, Nosislav a Přisnotice. Sdružení spolupracuje s Nadačí Partnerství. V rámci této spolupráce byl vytvořen program Cyklisté vítání. (cyklistická stezka Brno-Vídeň, nedatováno) Jedná se o certifikační systém, který z pohledu cyklistů prověřuje vybavenost a nabídku ubytovacích a stravovacích zařízení, kempů a dalších turistických produktů. Cílem tohoto programu je rozšiřování a zvyšování kvality služeb, které cyklisté využívají. V rámci tohoto programu dochází také k propagaci udržitelného způsobu turistiky pro širokou veřejnost. (Konečný, 2013)

5.1 Přírodní prostředí

Krajina v regionu má zemědělský charakter, zemědělská půda zabírá 15 697 hektarů. Je zde tedy značný vliv lidské činnosti. Převažují zde orné půdy, lesní pozemky zabírají 1 147 ha, to je pouze 6,84% celkové rozlohy území, což je důvodem nestability zdejších ekosystémů. (Česká statistický úřad 2014) Významným krajinným prvkem jsou zde řeky

Svratka, Jihlava a Litava (Cézava), která se vlévá do Svratky u města Židlochovice. V povodí Litavy se nachází také mikroregion Cézava. (Svoboda, 2005)

Obrázek 3 Mapa chráněných krajinných oblastí a soustav NATURA 2000

Zdroj: mapy.nature.cz

Na území regionu Židlochovicko se nacházejí také mnohá rostlinná a živočišná společenstva, která jsou důležitá pro zachování původního genofondu krajiny. Tato společenstva žijí na zvláště chráněných územích, jako jsou významné krajinné prvky a územní soustavy Natura 2000.

Mezi příklady lokality územní soustavy Natura 2000 můžeme uvést Knížecí les u Nosislavi, v kterém je zachována skupina lužních lesů s výskytem významných druhů dřevin (dub letní, javor ztepilý, topol bílý, topol černý, vrba bílá atd.), rostlin (blatouch bahenní, kosatec žlutý) a živočichů (skokan štíhlý, kuňka ohnivá atd.). (Richterová, Válková, 2006)

Předmětem ochrany Natura 2000 je i zámecký park v Židlochovicích. Park je významným krajinným prvkem, nachází se zde 25 druhů jehličnatých a 87 druhů listnatých stromů. V 70. letech 20. století bylo do parku také přivedeno stádo muflonů a jelení zvěře. (Dratva, 2016)

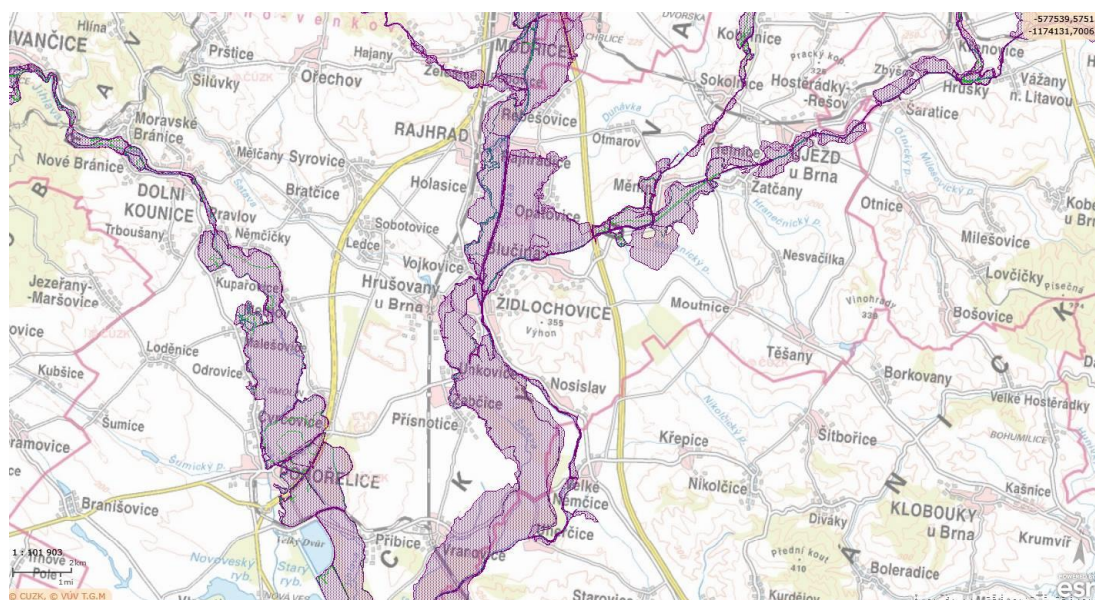
Jedním z nejvýznamnějších chráněných krajinných území je přírodní park Výhon, který se rozkládá se na katastrálních územích města Židlochovice, Blučina a Nosislav. Kopec Výhon dosahuje výšky 355 m. n. m. Jedná se také o významnou archeologickou lokalitu.

V roce 2009 zde byla postavena rozhledna akátová věž Výhon, která se stala významnou turistickou atraktivitou.

Mezi další významné krajinné prvky patří Rajhradská bažantnice. Jedná se o lužní les s rozmanitými druhy dřevin, který je významným hnízdištěm ptáků

Obrázek 4 Mapa záplavového území

Zdroj: mapy.nature.cz

Území je ohroženo povodněmi, jelikož jím protékají řeky Svratka, Litava a Jihlava, jejichž okolí jsou prohlášena za záplavová území. Povodně mohou vzniknout v důsledku poškození vodních děl nebo přívalových dešťů. Z tohoto důvodu je pro celé území vypracován povodňový plán. (Kubalíková, Richterová, Janebová, 2015)

5.2 Historie území svazku

Osídlení na území regionu je datováno již od doby mladého paleolitu. Důkazem je archeologické naleziště z doby bronzové poblíž obce Blučina. Na území obce Židlochovice se nacházela staroslovanská osada, jejíž působení dokládá zmínka z roku 1349 a také středověká tvrz, na jejímž území se dnes nachází barokní zámek. První zmínky o obcích, které jsou součástí svazku, pocházejí z 12. století. Obce byly majetkem různých majitelů, jako byli králové, knížata nebo různé šlechtické rody. Obce také často spadaly do vlastnictví klášterů. (Saura, s.r.o., 2006) Při založení Rajhradského kláštera (1048) mu kníže Břetislav věnoval obce Rajhrad, Rajhradice Holasice, Rebešovice, Popovice, Opatovice atd., které byly ve vlastnictví kláštera po dlouhá staletí. (Historie kláštera, nedatováno) Další obce patřily třebíčskému a žďárskému klášteru. Oblast v okolí města Židlochovice ležela na trase tzv. Jantarové stezky, která propojovala baltské pobřeží a Středozemní moře. (Kubalíková,

Richterová, Janebová, 2015) Jedním z významných rozvojových faktorů bylo vinařství. Rozvoj vinařství začal v roce 1695, nejprve na území obce Hrušovany u Brna. Významná je také tradice budování sklepů, které jsou využívány i dnes. Dodnes má mnoho obcí má ve svém znaku hrozen vína. Rozvoj regionu negativně zasáhla třicetiletá válka (1618-1648). V 18. století oblast nepříznivě zasáhlo tažení ruských vojsk proti Francii v roce 1789. V období Napoleonských válek, byly některé obce (Židlochovice, Měnín, Hrušovany ad.) obsazeny francouzskými vojáky. Spolu s válkami sužovaly oblast morové epidemie a hladomor. Tyto události vždy velmi zpomalily rozvoj celého regionu a v některých obcích docházelo k dlouhodobému úpadku.

V letech 1838-1839 proběhla výstavba železnice. Trať byla později rozšířena na dvoukolejnou železnici Brno-Břeclav. Tato událost propojila region s dalšími centry v Jihomoravském kraji, což významně podpořilo rozvoj oblasti.

Na rozvoj území měla vliv výstavba cukrovaru v obci Hrušovany u Brna, která se uskutečnila v roce 1881. Tato událost měla pozitivní vliv na zvyšování počtu pracovních míst a především na rozvoj obce Hrušovany u Brna. (Saura, s.r.o., 2006)

Do historie území svazku zasáhla i druhá světová válka. Po okupaci v roce 1939 docházelo na území k otevřenému pronásledování Židů. Na nařízení gestapa museli Židé provést soupis veřejného majetku, včetně cestovních dokladů a legitimace, byla stanovena zvláštní doba pro návštěvu úřadů a nákupů v obchodech, zákaz vstupu na veřejná prostranství a zákaz používání hromadné dopravy. V Židlochovicích žilo několik Židovských rodin, jejíž členové byli nakonec odvezeni do koncentračních táborů, kde také zemřeli. Proti okupaci německými vojsky vedli občané zdejších obcí odboj, což si bohužel vyžádalo oběti z řad obyvatelstva. Územím vedla hranice sudet, která procházela obcí Vojkovic. Po zabrání Sudet se přerušila železniční doprava na trati Brno – Břeclav a končila v Rajhradě. Mnoho občanů také bylo v rámci totálního nasazení nuceno odejít do Německa na nucené práce. (Kleinová, 1980)

Vývoj území citelně ovlivnily události po nastolení komunistického režimu. Vzhledem k tomu, že je tato oblast silně zemědělsky využívaná, zasáhla oblast tzv. kolektivizace. První JZD na území svazku byla zakládána již roku 1949 a to v Unkovicích a Medlově. V roce 1950 přibyla družstva ve Vojkovicích, Sobotovicích, Bratčicích, Ledcích, Přísnoticích, Blučině, Hrušovanech, Opatovicích a Měníně. Do roku 1953 byla jednotná družstva založena i v Těšanech, Holasicích a Židlochovicích. Odpor místních sedláků ke vstupu do JZD byl potlačován komunistickou propagandou a také sankcemi a nesplnitelnými dodávkami pro zemědělce, kteří v družstvu nebyli. Družstva navíc byla technicky zvyhodňována a tak měla nad nečlenskými obcemi navrch. Po roce 1954 byli zemědělci s činností JZD nespokojeni, a proto z nich začali ve velkém počtu vystupovat. Důvodem bylo neefektivní hospodaření vedené nekvalifikovanými lidmi, kteří byli dosazeni pouze díky jejich stranické příslušnosti a ne na základě skutečných schopností. Proto byli vedoucí

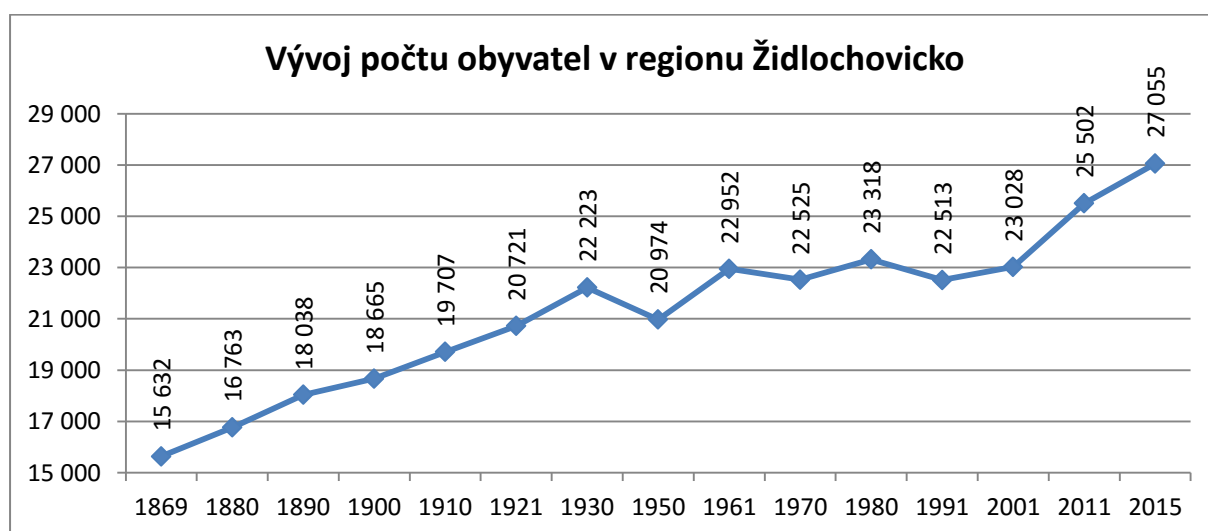
družstev vzdělávání v zemědělských školách. Poslední odpor proti kolektivizaci nastal roku 1957, kdy už nečlenší zemědělci nemohli ustát nátlak KSČ. Tím byla na území dokončena kolektivizace, díky níž veškerý majetek sedláků přešel nadobro do správy JZD. (Drábek, 2009)

5.3 Obyvatelstvo svazku

Region Židlochovicko zahrnuje malé obce, jak z hlediska katastrální plochy, tak z hlediska počtu obyvatel, což odpovídá sídelní struktuře České republiky.

Následující graf sleduje vývoj počtu obyvatel v letech 1869-2015. Již v 19. století můžeme zaznamenat na území nynějšího svazku růst obyvatel. Mírný výkyv nastal také mezi roky 1930-1950, kdy počet poklesl o 1 276 obyvatel. Důvodem byly nepříznivé události během II. světové války, kdy obyvatelstvo pokleslo i celorepublikově. V následujícím období počet obyvatel opět rostl. Mírný pokles nastal v období mezi roky 1961-1970. Tato změna mohla být způsobena srpnovými události v roce 1968. Poslední pokles byl zaznamenán mezi roky 1980-1991. Od 90. let počet obyvatel neustále narůstá. Důvodem je zvyšující se trend suburbanizace, kdy se mnoho lidí začalo stěhovat do periferie města Brna. To také dokazuje fakt, že v posledních letech se plocha zemědělské půdy snižovala a výměra zastavěných ploch začala narůstat. Vzhledem k tomu, že je oblast součástí brněnské metropolitní oblasti, dochází k oslabování vlivu města Židlochovice.

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel (1869-2015)

Zdroj: ČSÚ, Historický lexikon obcí.

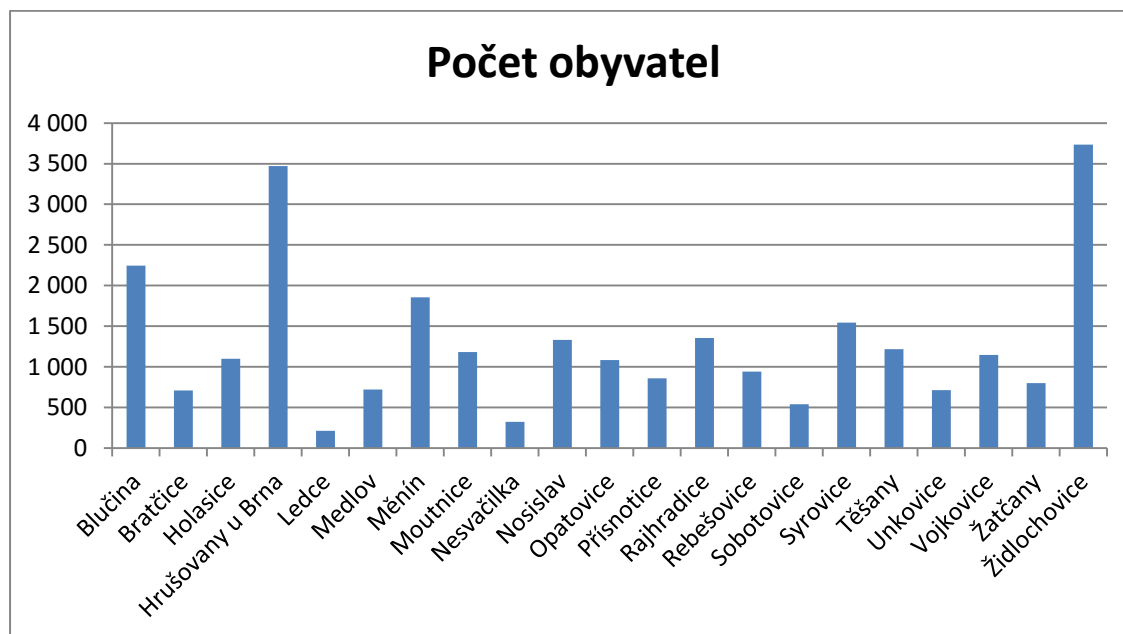
Dle rozlohy je největší obcí ve svazku obec Nosislav s katastrální plochou 1 706 ha a nejmenší obcí je obec Nesvačilka s výměrou 270 ha. Nejvíce obyvatel žije v obci

Židlochovice (3 735 obyvatel), která je také ústřední obcí v regionu. Nejméně obyvatel se nachází v obci Ledce, a to pouze 211 obyvatel.

Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých obcích lze sledovat také prostorově v příložených kartogramech. V příloze 1 se nachází vývoj počtu obyvatel mezi roky 1991-2001. Ve většině obcí (Nosislav, Unkovice, Hrušovany u Brna, Vojkovice, Sobotovice, Bratčice, Syrovice, Holasice, Blučina, Rajhradice, Měnín, Moutnice, Nesvačilka) obyvatelstvo přibylo a to v rozmezí od 0 až do 10 %. Nad těmito obcemi vyčnívají Rebešovice, kde obyvatelstvo přibylo nejvíce. Jako jediné dosáhly přírůstků obyvatel o více než 20 %. Důvodem byl rozvoj zástavby v obci. V obcích Medlov, Ledce, Přísnotice, Opatovice, Žatčany, Těšany obyvatelstvo pokleslo a to v rozmezí od 0 do -9,9 %. Největší úbytek můžeme pozorovat v obci Židlochovice (-5,04 %).

V další příloze můžeme vidět, že trend suburbanizace v dalším desetiletí ještě posílil. Téměř všechny obce zaznamenaly v letech 2001-2011 nárůst počtu obyvatel. Výjimkou byla obec Nesvačilka, kde obyvatelstvo pokleslo až o 10,81 %. Největší nárůst obyvatel byl zaznamenán opět v obci Rebešovice, kde obyvatelstvo vzrostlo o více než polovinu (69,27 %) obyvatel. Výrazně přibylo občanů také v obci Syrovice a to o 42,33 %. Pozoruhodný je vývoj v obci Židlochovice. Ta byla v minulém období nejvíce ztrátová, nicméně v období 2001 až 2011 se situace zcela obrátila a místo úbytku její obyvatelstvo narostlo o 15,39 %, tento nárůst způsobila nová zástavba okolo starého cukrovaru.

Graf 2: Počet obyvatel v obcích v regionu Židlochovicko

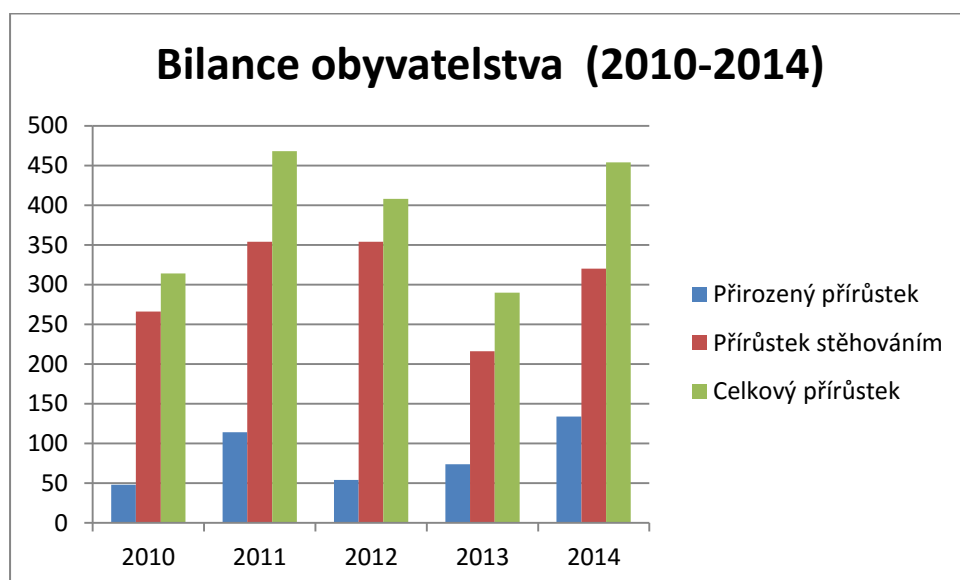

Zdroj: ČSÚ

V současnosti žije v regionu 27 356 obyvatel. Hustota obyvatelstva činí 169 obyv./km², což představuje oproti hustotě obyvatel ČR (132,3 obyv./km²) nadprůměr. Průměrná velikost populace v jedné obci je 1 244 obyvatel. Pokud tento údaj srovnáme s Jihomoravským krajem, velikost populace ve svazku obcí je nižší, jelikož průměrná obec Jihomoravského kraje má 1 745 obyvatel. (ČSÚ, 2014) Průměrná populace obce v regionu se však více blíží průměrnému počtu obyvatel v obci z hlediska okresu Brno-venkov, kde průměrně pobývá 1 134 obyvatel. (ČSÚ, 2014)

Na růstu obyvatel se významně podílí migrace a částečně také přirozený přírůstek. Jak můžeme vidět v grafu, migrační přírůstek nabývá kladných hodnot. Vlivem suburbanizace se do oblasti stěhuje stále více obyvatel z Brna, kteří však do něj dojíždí za prací a nepodílejí se tak na endogenním rozvoji Židlochovicka. Do regionu se stěhuje mnoho mladých rodin, to způsobuje, že přirozený přírůstek je již dlouhodobě kladný.

Graf 3 Bilance obyvatelstva

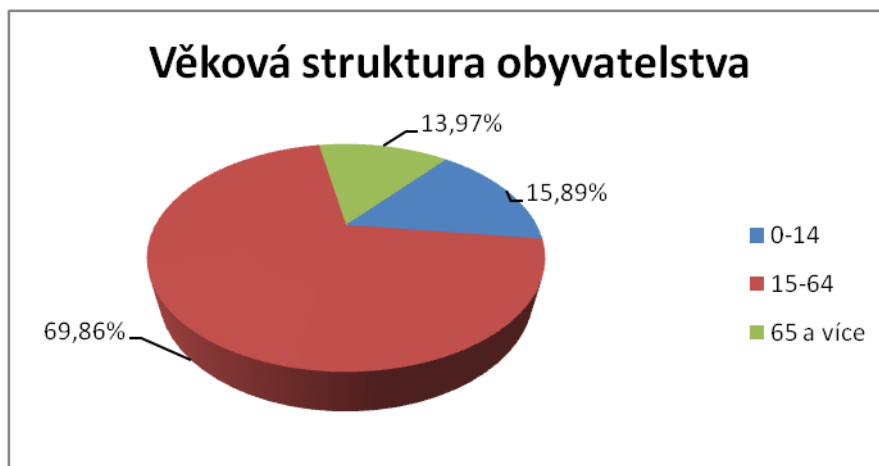

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Věková struktura obyvatelstva odpovídá věkové struktuře Jihomoravského kraje i České republiky. Nejvíce zastoupená věková skupina je zde ve věku 15-65 let. Jedná se o 69,86 %. Vzhledem k silným ročníkům 70. let je zde početná populace ve věku od 30-39 let. Dlouhodobě kladný přirozený přírůstek dokazuje také velký počet obyvatel v předproduktivním věku, jedná se o 15,89 %. Příčinou je tzv. baby boom posledních let, jelikož věková skupina 0-4 let, a 5-9 let je zde výraznější než věková skupina 10-14 let. Nejvíce obyvatel v předproduktivním věku žije v obci Syrovice. Z celkového počtu 1 542 obyvatel je v této obci 22,4% obyvatel ve věku 0-15 let. Co se týče obyvatelstva v poproduktivním věku, ve svazku obcí Židlochovicko pobývá 13,97 %. Nejvíce obyvatel,

starších 65 let bydlí v obci Ledce. Z celkového počtu 211 obyvatel je v této obci 19,9% obyvatel v poproduktivním věku. Tento fakt je důležitý pro případné investování do sociálních služeb. Průměrný věk obyvatel v regionu je 41 let. (ČSÚ, 2014)

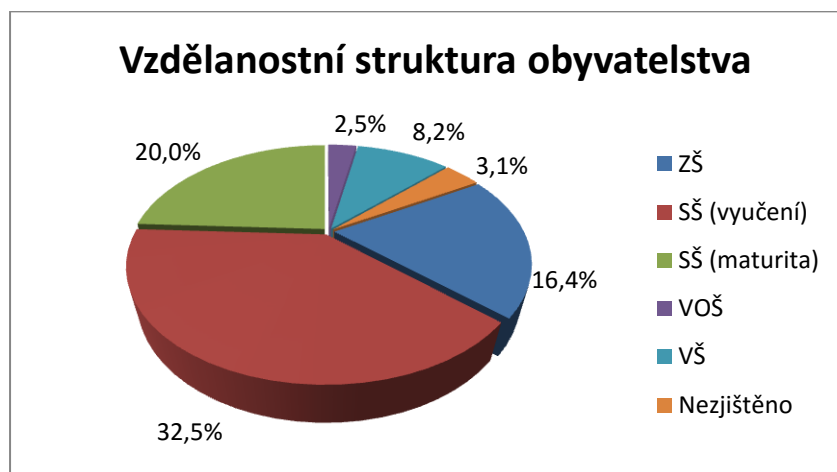
Graf 4 Věková struktura obyvatelstva DSO

Zdroj: ČSÚ

Vzdělanostní struktura v regionu je odlišná od vzdělanostní struktury v Jihomoravském kraji. Nejvíce obyvatel na území svazku obcí má ukončené neúplné středoškolské vzdělání (32,7 %). Tento podíl je větší než v Jihomoravském kraji (32,3 %). Situace je opačná, v případě středoškolského vzdělání s maturitou. V kraji jej má totiž vyšší procento lidí (29,6 %) než v dobrovolném svazku obcí (20,1 %). Základní vzdělání má 16,6% obyvatel svazku, ale v Jihomoravském kraji má tento typ vzdělání vyšší podíl obyvatel (17,6 %). Počet vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva ve svazku je o 6,5 procentních bodů nižší než v Jihomoravském kraji. (ČSÚ, 2014)

Graf 5 Vzdělanostní struktura obyvatelstva

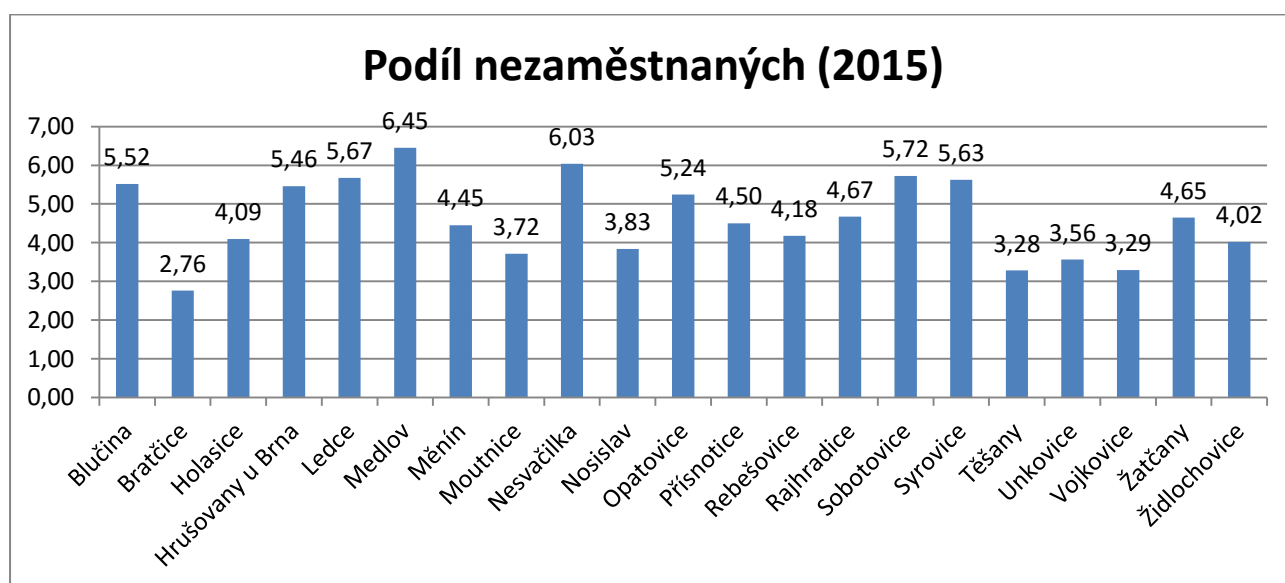

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011

5.4 Ekonomická struktura

Následující graf zobrazuje podíl nezaměstnanosti v jednotlivých obcích regionu. Údaje byly zpracovány Ministerstvem práce a sociálních věcí. Podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v produktivním věku je největší v obci Medlov (6,45%). V tomto ohledu si svazek obcí vede lépe než Jihomoravský kraj, jelikož podíl nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji dosahuje 7,01%. Nejnižšího podílu nezaměstnanosti dosahuje obec Bratčice a to 2,76%. Celkově můžeme říci, že podíl nezaměstnanosti ve svazku obcí je nízký, jak ve srovnání s Jihomoravským krajem, tak s republikovým průměrem, který v současné době dosahuje 6,24%. (ČSÚ, 2015)

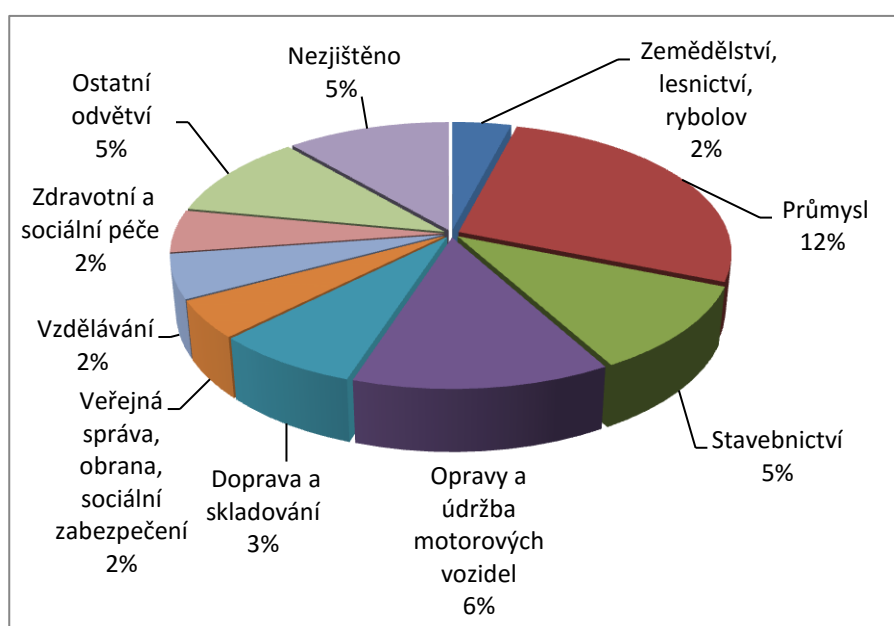
Graf 6 Podíl nezaměstnaných osob v %

Zdroj: ČSÚ

Co se týče počtu ekonomických subjektů, nejvíce jich spadá do odvětví průmyslu. Důvodem může být dlouhodobá průmyslová činnost obce Hrušovany u Brna. Tento ukazatel však vzhledem k České republice a kraji není až tak významný, jelikož nedaleké město Brno je oblastí, kde je průmyslová činnost rozvíjena mnohem více. Významný podíl ekonomických subjektů byl zaznamenán také v odvětví dopravy a údržby motorových vozidel.

Graf 7 Ekonomické subjekty dle převažující činnosti

Zdroj: SLDB 2011; vlastní zpracování

5.5 Občanská a technická vybavenost

Ve většině obcí se nachází základní i mateřská škola. V současné době je problémem nedostatečná kapacita mateřských škol a naopak nedostatečný počet dětí v základních školách. Ve většině obcí jsou neúplné základní školy. ZŠ s prvním i druhým stupněm jsou v pouze obcích Měnín, Těšany a Židlochovice. Ve městě Židlochovice je víceleté gymnázium a ve městě Rajhrad, který ale není součástí svazku obcí, se nachází střední odborná škola zahradnická, jejíž součástí je i odborné učiliště. V Židlochovicích se nachází také základní umělecká škola, která má pobočky v Sokolnicích a v Blučině. Z hlediska možnosti využívání sportovních aktivit mají obce co nabídnout. Na území regionu se nacházejí mnohá sportovní a kulturní zařízení. Každá obec vlastní sportovní hřiště a také tělocvičnu nebo prostor pro různé tělovýchovné aktivity (viz příloha 4). Jsou zde také dva stadiony a tři koupaliště. Kulturní život je rozvíjen prostřednictvím tradic. Většina vesnic pořádá v různé roční doby hody.

Hodové a jiné zábavy se konají v kulturních sálech, sokolovnách, orlovnách nebo také v létě na sportovních hřištích. Na území svazku se nachází kino, muzeum (Těšany) a galerie (Židlochovice). Ve většině obcí je také veřejná knihovna. V každé obci jsou činné různé sportovní svazky a sdružení, které pořádají během roku kulturní a sportovní akce pro občany. Zdravotnická zařízení se nacházejí v Hrušovanech a Židlochovicích, kde je také poliklinika. Sociální služby jsou zajišťovány v Rajhradě, kde se nachází dům s pečovatelskou službou, domov pro seniory a hospic sv. Josefa. (Kubalíková, Richterová, Janebová, 2015)

Z hlediska technické infrastruktury jsou všechny obce elektrifikovány a ve všech obcích jsou rozvody plynu. Územím prochází také ropovod Družba, který vede přes katastry obcí Syrovice, Holasice, Blučina, Moutnice a Těšany. Skupinové vodovody v regionu jsou napájeny z vodárenské soustavy Březová a Vířského oblastního vodovodu. Čištění odpadních vod zabezpečují ČOV, které vlastní 14 obcí v regionu. (Saura, s.r.o., 2006)

Obce v regionu využívají k odvozu odpadu specializované firmy, se kterými mají smluvní vztahy. Komunální odpad putuje na skládku v Žabčicích a Bratčicích nebo do spalovny v Brně. Sedm obcí v regionu má sběrné dvory odpadu, které mohou využívat i občané okolních obcí. Třídění odpadu je v obcích zavedeno pomocí hromadných kontejnerů. V některých obcích jsou k dispozici popelnice na tříděný odpad přímo pro domácnosti, které mají smlouvu se společností EKO-KOM, což vede k úsporám obecních výdajů.

6 Dobrovolný svazek obcí Židlochovicko

Svazek obcí Židlochovicko vznikl dne 9. srpna 2004. Leží na území správního obvodu ORP Židlochovice. Vznik svazku byl odpovědí na reformu veřejné správy, v rámci které byly zrušeny okresy. Myšlenka pokrytí obce s rozšířenou působností Židlochovice svazkem obcí Židlochovicko, navazuje na záměr projektu Meziobecní spolupráce, který byl vytvořen organizací Svazem měst a obcí České republiky.

Region Židlochovicko je právním subjektem a platformou pro společné řešení problémů v regionu. Jeho posláním je naplňování meziobecní spolupráce a sladění zájmů činností samospráv jednotlivých členských obcí svazku. Dále zajišťuje ochranu a prosazování společných zájmů ve společných oblastech. Vytyčeným cílem je vytváření podmínek pro komplexní a udržitelný rozvoj regionů za pomoci využití místních hmotných a lidských zdrojů. (Richterová, 2014)

Region Židlochovicko usiluje o propagaci kultury a tradic v regionu. Příkladem mohou být tradiční hody v každé obci, plesy občanských sdružení a jiné kulturní akce. Oblast je také významnou vinařskou lokalitou. V některých obcích se každoročně pořádají různé akce zaměřené na propagaci místních vinařů. Typickým příkladem je akce Víno regionu. V souvislosti s vinařskou tradicí procházejí regionem i vinařské stezky. Na severovýchodě regionu je to Brněnská vinařská stezka a na jihovýchodě je to vinařská stezka Velkopavlovická. Vinařství v regionu je však ohroženo konkurencí ze sousedního Hustopečska.

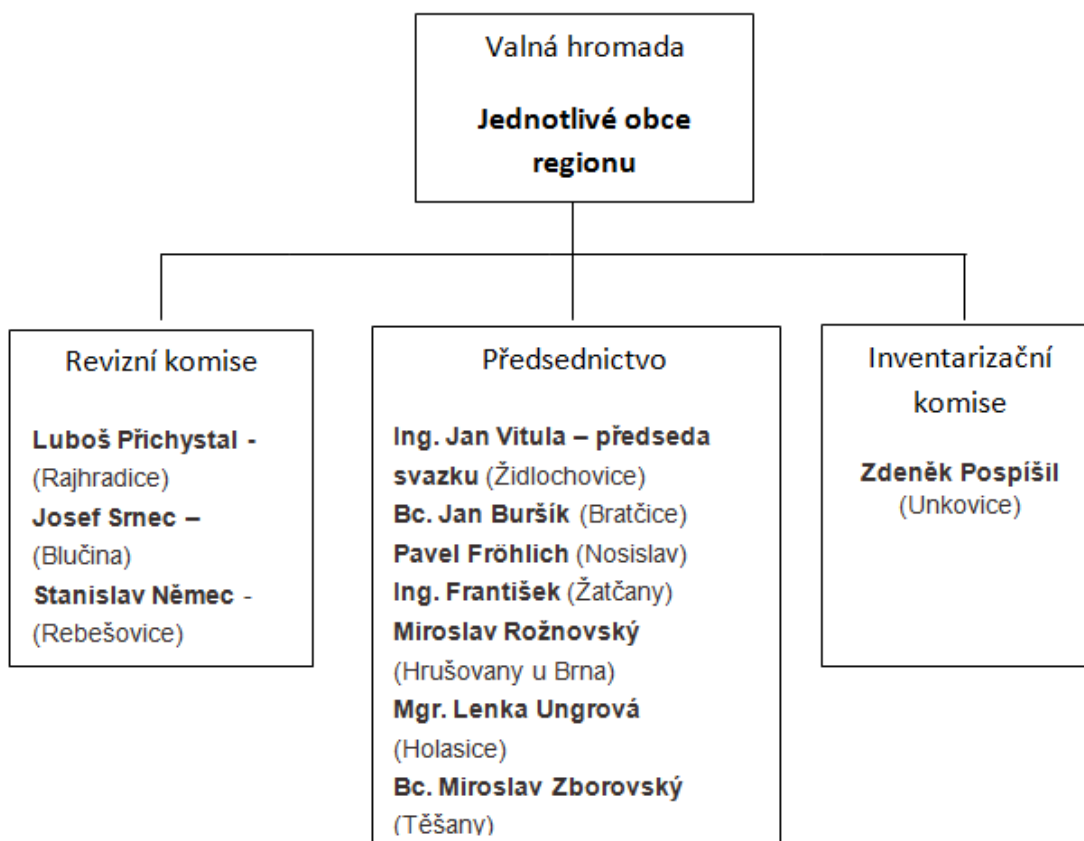
Svazek obcí Židlochovicko se zaměřuje na rozvoj cestovního ruchu. Významnou turistickou atraktivitou je zde Rozhledna Akátová věž Výhon. Ta byla postavena v rámci projektu Výhon turistický okruh s rozhlednou v roce 2009. Tento projekt byl oceněn Ministerstvem průmyslu a obchodu jako nejlepší investice roku. Výstavba byla financována z fondů EU (92,5%) a z rozpočtu města Židlochovice (7,5%). (Město Židlochovice, 2015) Dalším významným prvkem je chráněná kulturní památka barokní zámek v Židlochovicích a jeho zámecký park v anglickém stylu, který v minulosti sloužil také jako letní sídlo T. G. Masaryka. Zkoumaný region může turistům nabídnout ubytování v devíti ubytovacích zařízeních. Jedná se o dva hotely: Hotel u Kašny (Rajhrad), Hotel Národní dům (Židlochovice) a 4 penziony: penzion Garden (Rajhrad), penzion Loučka (Rajhradice), penzion Pavír (Židlochovice), penzion u řeky (Vojkovice) a motel (Vojkovice). V současné době slouží jako ubytovací zařízení i zámek v Židlochovicích.

V regionu se rozvíjí také cykloturistika. Prochází jím síť cyklistických tras, včetně nadregionálně významné trasy Brno-Vídeň. Středobod působnosti regionu však nelze spatřovat jen v rozvoji cestovního ruchu. Důvodem je poloha, která se nachází v metropolitní oblasti města Brna, proto je území mnohdy zastíněno významnějšími turistickými lákadly krajského města.

6.1 Organizační struktura svazku

Jednotlivými orgány svazku jsou valná hromada, předsednictvo a revizní a inventarizační komise. Členy valné hromady jsou jednotlivé obce, kde má každý člen jeden hlas. Valná hromada svazku se schází dvakrát ročně. Dalším orgánem svazku je předsednictvo svazku, které se skládá ze 7 členů. Předsedou svazku je starosta města Židlochovice Jan Vitula, místopředsdou je Pavel Fröhlich (starosta městyse Nosislav). Revizní komise je kontrolním orgánem, jejími členy jsou starostové Rajhradice, Blučiny a Rebešovic. Předsdou orgánu inventarizační komise je starosta obce Unkovice.

Obrázek 5 Diagram orgánů DSO

Zdroj: vlastní zpracování

6.2 Hospodaření svazku

Hospodaření svazku upravuje zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů v platném znění. Účetnictví je vedeno podle zákona č. 563/1991 Sb. O použití finančních prostředků rozhoduje valná hromada. Každá členská obec přispívá každoročně do regionu Židlochovicko členským příspěvkem. Tento příspěvek činí 11 Kč na obyvatele. Z této částky jde 6 Kč na obyvatele na provoz Regionálního turistického informačního centra (RTIC). Celkový roční příspěvek za všechny obce činil v roce 2015 297 605 Kč. Ostatní části členských příspěvků zůstávají na účtu svazku. Z vložených finančních prostředků se hradí projekty, které mají přínos pro všechny obce. V případě, že se vyskytnou projekty, které zasahují do působnosti pouze některých obcí, jsou hrazeny z tzv. mimořádného příspěvku zúčastněných obcí. Co se týče provozních nákladů, ty svazek nefinancuje, jelikož veškeré administrativní zázemí poskytuje město Židlochovice. (Richterová, 2014)

Dle výsledku přezkoumání hospodaření za rok 2015 DSO Regionu Židlochovicko byl zjištěn nulový podíl závazků a pohledávek na rozpočtu svazku obcí. Podíl zastavěného majetku na celkovém majetku svazku byl také 0 %.

6.3 Problémy v regionu

Zásadním problémem regionu, který má i celorepublikový rozměr, je stárnutí obyvatel. Vzhledem k analýze věkové struktury (viz graf 5) lze předpokládat, že tento problém bude v budoucnu narůstat. Nejen v souvislosti s tímto problémem je na obce vyvíjen tlak. Samotné obce a jejich představitelé jsou velmi časově vytíženi každodenními problémy v obci a její samotnou správou. Z toho důvodu problémy řeší pomalým tempem a méně efektivně. Rychlost a správnost rozhodování je navíc často komplikována nedostatečnými finančními prostředky nebo nesnadnou cestou k jejich dosažení. V této souvislosti může svoji významnou roli zastávat svazek obcí, který může pomoci s vyhledáváním finanční podpory. Příkladem může být využití zdrojů z fondů EU pro rozšíření stávajících služeb, nebo pro vybudování nových sociálních zařízení. Vlivem suburbanizace, kdy se do obcí začalo stěhovat mnoho mladých rodin, může v jednotlivých obcích docházet k neuspokojené poptávce rostoucího obyvatelstva (viz Přílohy 1 a 2) po místních službách. Příkladem může být na jedné straně nedostatečná kapacita v Mateřských školách a na druhé straně nerovnoměrná obsazenost Základních škol. V případě neúplných základních škol je časté spojování více ročníků, což může mít negativní vliv na samotnou výuku. Příčinu nedostatečné obsazenosti škol, můžeme také spatřovat ve velkém počtu vyjíždějících za prací a do škol do nedalekého města Brna. Problémem je i nedostatečná vybavenost základních škol a omezená provozní doba družin a mateřských škol. Problémem malých škol je nedostatečná motivace pedagogů k dalšímu vzdělání.

Dalším problémem je také dopravní přetíženost na území některých obcí. Zvýšená tranzitní doprava na silnicích II. tříd má negativní vliv na životní prostředí a také na kvalitu života v obci. Některé obce nemají dosud zpracovaný územní plán, což jim může výrazně snížit šanci pro získání dotací a také to může mít negativní vliv na efektivní řízení v obci. Cestovní ruch na území regionu není nejatraktivnější oblastí, vzhledem k tomu že kulturních a přírodních památek je zde málo. Region se nachází ve velké blízkosti města Brna, které nabízí více příležitostí k rozvoji turistického ruchu. Poloha regionu je na jedné straně výhodná, na druhé straně z ní však plynou určitá omezení. Velké množství obyvatel preferuje krajské město Brno z důvodu větší vybavenosti službami, to vede k odlivu finančních prostředků mimo oblast regionu, což může mít negativní vliv na rozvoj oblasti.

6.4 Činnost svazku a nejvýznamnější realizované projekty

V této kapitole se zaměřím na nejdůležitější činnost a projekty svazku realizované od doby jeho založení (2004) až do současnosti.

Prvním projektem, který byl realizován v rámci regionu, bylo zřízení Regionálního turistického informačního centra (RTIC) s regionální vinotékou. Tohle turistické centrum má sídlo v Židlochovicích. Jeho úkolem je podávat informace o turistických zajímavostech v okolí a sportovních a kulturních událostech v jednotlivých obcích v regionu. Poskytuje také informace o ubytovacích a stravovacích zařízeních. V místní vinotéce je možné zakoupit si vína místních vinařů. Mezi další služby infocentra patří nabídka prohlídky města s průvodcem. Tento projekt byl financován ve spolupráci se svazkem obcí Cézava z dotací Programu rozvoje venkova a z Vinařského fondu.

V roce 2004 byl vytvořen webový portál www.zidlochovicko.cz, který slouží k prezentaci zajímavostí, společenských akcí a událostí v regionu. O provoz internetového portálu se starají pracovníci Regionálního turistického informačního centra.

Dalším významným milníkem v činnosti svazku bylo vytváření strategických dokumentů, které zachycují možnosti rozvoje v regionu. V roce 2005 byla vytvořena Strategie rozvoje Židlochovického regionu. Na základě výběrového řízení se jeho zpracovatelem stala projekční a konzultační firma SAURA s.r.o. K vytvoření této strategie byla použita data ze statistických souborů, územních plánů, územně plánovacích dokumentů a z rozpočtu obcí. Bylo provedeno i dotazníkové šetření. V rámci tohoto dokumentu byly stanoveny následující problémové okruhy: zdroje financování regionu, rozvoj zaměstnanosti, podpora podnikání, rozvoj občanské vybavenosti, péče o krajinu a životní prostředí, péče o památky a kulturní dědictví, možnosti rozvoje cestovního ruchu a problematika dopravy a rozvoj technické a sociální infrastruktury. Strategie je rozčleněna na jednotlivé oddíly.

V první části je zpracován profil regionu, dále byla zpracována SWOT analýza regionu, návrh rozvojových programů a akční plán.

Jeden z největších nedostatků byl spatřen ve stavu životního prostředí. Proto byl v roce 2006 vypracován Krajinový plán Regionu Židlochovicko. Předmětem projektu bylo sjednocení péče o krajinu a kulturní hodnoty v území, s důrazem na těžební lokalitu Syrovicko-Iváňské terasy. Tento projekt se stal podkladem pro plánování krajinářských úprav s ohledem na konečný stav těžby. V budoucnu bude také důležitým podkladem pro nová řešení rekultivace vodních a zalesněných ploch. Na základě nabídkového řízení byl projekt zpracován společností Ageris s.r.o. Projekt byl financován z Programu rozvoje venkova. Dalším zpracovaným dokumentem v oblasti životního prostředí byla Protipovodňová ochrana území Regionu Židlochovicko, jejichž zpracovatelem byla také firma Ageris 2006.

Dále byla v roce 2008 zpracována Marketingová studie cestovního ruchu regionu Židlochovicko. Tato studie analyzuje stav cestovního ruchu a základní strategie jeho rozvoje, včetně vymezení hlavních cílových skupin. Může v budoucnu také sloužit jako východisko pro zpracování dalších záměrů v oblasti cestovního ruchu jak pro obce, tak pro podnikatele působící v této oblasti. Zpracovatelem této studie byla firma ARC Mikulov s.r.o.

Pro zvýšení propagace a povědomí o Regionu Židlochovicko byl v roce 2007 uskutečněn projekt Propagace služeb a turistických produktů na Židlochovicku. Cílem projektu bylo vytvoření turistických balíčků a vydání souboru prospektů o regionu Židlochovicko včetně jeho distribuce. Soubor obsahuje prospekty s turistickými cíli a produkty a katalogy cestovního ruchu. V katalozích jsou informace o turistických památkách, muzeích, cykloturistice, pěších výletech, informace o ubytování, stravování, představení přírodního prostředí, chráněných území a další. Vydána byla také podrobná turistická mapa regionu Brno–jih a regionální kulturní a sportovní kalendář. Všechny tyto prospekty byly prezentovány na veletrhu cestovního ruchu Regiontour 2007, kde mělo Židlochovicko samostatný stánek. Prospekty byly později předány do TIC v Židlochovicích, kde jsou k dispozici turistům. Distribuovány byly také do dalších TIC v okolí (TIC Brno, TIC Pasohlávky, TIC Slavkov u Brna). Celý projekt byl financován z Programu rozvoje venkova (viz tabulka 5). Povědomí o regionálních aktivitách bývá rozšiřováno na slavnostech v jednotlivých obcích jako je např. Vinobraní v Nosislavi, Těšanské regionální slavnosti nebo Benefiční koncert v Židlochovicích.

V roce 2011 byl uskutečněn regionem Židlochovicko projekt Vybavení veřejných prostranství mobiliářem. Účelem projektu bylo zlepšení vzhledu veřejných prostranství v členských obcích regionu. V rámci tohoto projektu byl pořízen venkovní mobiliář obcí. Každá z obcí určila, jaké vybavení by potřebovala doplnit, a na základě těchto žádostí byly uskutečněny jednotlivé objednávky. Konkrétně se jednalo o položky jako lavičky, koše na psí exkrementy, odpadkové koše, houpačky, nádoby na květiny, stojany na kola a další. Položky mobiliáře byly ještě v roce 2011 převedeny do vlastnictví obcí. Další údržbu získaného

vybavení budou tedy zajišťovat jednotlivé obce. Projekt byl financován z Programu rozvoje venkova JMK 2011 a z prostředků regionu Židlochovicko.

Svazek Židlochovicko se v roce 2013 podílel na projektu zvyšování kvality vzdělávání v ORP Židlochovice. Cílem byl vznik sítě odborných poradenských služeb pro podporu žáků s horším prospěchem. Projekt realizovala ZŠ Židlochovice. Přidělená dotace byla ve výši 10 mil. Kč.

Region Židlochovicko je součástí evropského projektu meziobecní spolupráce Obce sobě, realizovaného Svazem měst a obcí. Tento projekt vznikl v roce 2013, zabývá se meziobecní spoluprací na určitém území, snaží se o zhodnocení současného stavu a návrh opatření do budoucna. Projekt se zaměřuje na následující oblasti: školství, odpadové hospodářství, sociální péče a rodinná politika

Významným projektem je již od roku 2014 Víno regionu. Který se letos uskutečnil již třetím rokem. Jedná se o soutěž vín místních vinařů. Vítězná vína jsou poté rozdělena do obcí pro reprezentační účely. V rámci tohoto projektu svazek nakoupil vína od regionálních dodavatelů. Byly také pořízeny samolepící známky a diplomy k ocenění. Akce se zúčastnilo pět sommelierů, které víno testovali a ohodnotili je. (viz tabulka 5)

Svazek obcí je také zapojen do projektu Spolupráce metropolitní oblasti Brno, jejímž účelem je spolupráce mezi jednotlivými subjekty, tvorba společných projektů a jejich financování.

V současné době jsou některé obce zapojeny do projektu Zkvalitnění nakládání s odpadem na území DSO Židlochovicko. Jedná se o obce Nosislav, Rajhradice, Měnin, Přísnotice, Holasice a Těšany. Cílem projektu je vybudování sběrné sítě pro oddělené sbírání komunálního odpadu (papír, plast, kovy, textil, bioodpad). Záměrem projektu je rozšíření sběru papíru, plastů a bioodpadu přímo v jednotlivých domácnostech, dále doplnění kontejnerů na kovy a textil na sběrná místa. Výsledkem bude významné snížení směsného komunálního odpadu a zvýšení separace využitelných odpadů. V konečném důsledku bude docházet ke snížení zátěže na životní prostředí a ke snížení nákladů obcí na odpadové hospodářství s růstem příspěvku od firmy AOS EKO-KOM. Jednotlivé nádoby na třídění odpad budou označeny identifikátorem, který bude zajišťovat informace o jejím naplnění. Obec tak bude mít přehled o tom, které domácnosti třídí a podle toho bude moci také nastavit výši místního poplatku, která bude v případě třídění spojena se značnou peněžní úlevou. Přípravná fáze projektu byla zahájena 1. května 2016. Financování projektu je podpořeno z Operačního programu Životní prostředí.

Na posledních zasedáních valné hromady byla diskutována témata týkající se společného řešení prevence kriminality, společné projekty škol, řešení problémů v sociální oblasti a problematika odpadového hospodářství.

Tabulka 5 Zdroje financování projektů

Projekt	Dotace (EU, JMK)	Rozpočet regionu Židlochovicko	Celkem
Marketingová studie cestovního ruchu	250 000 Kč	108 000 Kč	358 000 Kč
Vinotéka Židlochovice (počítač monitor tiskárna)	26 025 Kč		26 025 Kč
Webové stránky	51 170 Kč		51 170 Kč
Vybavení veřejných prostranství mobiliářem	176 000 Kč	250 217,50 Kč	426 217,50 Kč
Propagace služeb a turistických produktů na Židlochovicku	253 000 Kč		253 000 Kč
Víno regionu		394 300 Kč	394 300 Kč
Zkvalitnění nakládání s odpadem	4 637 000 Kč		4 637 000 Kč

6.5 Činnost dobrovolných svazků obcí a jiných organizací na území zkoumaného regionu

V této kapitole se budu zabývat činností dalších dobrovolných svazků obcí v okolí. Svazky obcí a další organizace, které fungují na bázi spolupráce, by se měly vzájemně informovat o svých klíčových záměrech. Příkladem mikroregionu, který funguje v rámci regionu Židlochovicko je mikroregion Rajhradsko.

Dobrovolný svazek obcí Rajhradsko vznikl v roce 2004 a skládá se z 5 obcí (Rajhrad, Rajhradice, Opatovice, Popovice, Holasice). Důvodem vzniku byla snaha o rozvoj členských obcí a propagace kulturních událostí v nich. Vedlejším důvodem byla také realizace opatření, která by vedly k rozvoji cestovního ruchu v regionu. V rámci regionu také vznikla Naučná turistická trasa Rajhradsko, která se zaměřuje na zajímavosti členských obcí. Jedná se o kulturní a přírodní zajímavosti jako Rajhradský klášter, mokřady, bažantnice atd. (Mikroregion Rajhradsko, nedatováno)

Některé obce regionu Židlochovicko jsou také součástí dobrovolného svazku obcí Cézava. Tento region je tvořen 10 obcemi. Jedná se o obce: Blučina, Měnín, Moutnice, Nesvačilka, Nosislav, Otmarov, Těšany a Žatčany. Svazek byl založen v roce 2002 a předmětem jeho činnosti je ochrana a prosazování společných zájmů a společných činností. (Region Cézava)

Některé obce jsou součástí svazku obcí Šatavsko. Jsou jimi Bratčice, Ledce, Sobotovice a Syrovice. Cílem svazku bylo zabezpečení financování kanalizačních sítí v členských obcích a také postavení společnou čistírny odpadních vod v obci Ledce. Ta byla postavena v roce 2007 z prostředků ministerstva zemědělství a z dotací Jihomoravského kraje. Soustava kanalizace a ČOV je ve vlastnictví DSO Šatavsko a je jím také provozována. (Šatavsko, svazek obcí, nedatováno)

V roce 1993 vznikl na území regionu Židlochovicko DSO Vodovody a kanalizace Židlochovicko, jehož účelem je zásobování obyvatel pitnou vodou z Vířského oblastního vodovodu, odvod odpadních vod a rozvoj sítí vodovodů a kanalizací. Členskými obcemi jsou obce: Blučina, Hrušovany, Přisnotice, Unkovice, Vojkovice a Židlochovice. V rámci působnosti tohoto svazku byly v obcích vybudovány čistírny odpadních vod. (Vodovody a kanalizace Židlochovicko)

Významnými aktéry v regionu jsou dvě místní akční skupiny. MAS Podbrněnsko a MAS Slavkovské bojiště. Většina obcí je členem MAS Podbrněnsko, proto bude její organizace popsána podrobněji. Místní akční skupina je nepolitické společenství různých subjektů, kterými mohou být občané, neziskové organizace, soukromí podnikatelé a subjekty veřejné správy. Společně tvoří dobrovolné partnerství, v rámci kterého jsou propojovány činnosti veřejného, podnikatelského a neziskového sektoru. Toto partnerství je vytvářeno tzv. odspodu, což reflektuje otevřenost skupiny pro všechny subjekty na území, kde MAS působí. Cílem je spolupráce za účelem získání finanční podpory z EU a z národních programů, které budou využity na udržitelný rozvoj venkova a růst kvality života v regionu.

MAS funguje na principu metody LEADER, která je známá v Evropské unii již od roku 1991. Tato metoda je založena na potenciálu endogenního rozvoje, kdy je kladen důraz na spolupráci především místních aktérů, kteří mají největší přehled o silných a slabých stránkách v oblasti. Jedním z cílů je vypracování integrované strategie rozvoje území, na základě které jsou vybrány projekty, do nichž směřuje finanční podpora. Dalším důležitým úkolem místních akčních skupin je rozdělování finančních prostředků v regionu na základě strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD). Důležitá je také implementace těchto dvou strategií, výběr projektů a jejich následný monitoring a realizace.

MAS Podbrněnsko vznikla v roce 2012. Jejím hlavním cílem je podpora členů a subjektů v konkrétních projektech a aktivitách, které vedou k udržitelnému rozvoji území. Dalším cílem MAS skupiny Podbrněnsko je reflektování potřeb a názorů místních obyvatel a snaha o zvýšení zájmu o území, ve kterém se narodili nebo do kterého se přistěhovali. Členy MAS Podbrněnsko jsou následující obce: Blučina, Bratčice, Holasice, Hrušovany u Brna, Ledce, Medlov, Nosislav, Opatovice, Přisnotice, Rajhradice, Rebešovice, Sobotovice, Syrovice, Unkovice, Vojkovice, Židlochovice. MAS také nabízí od roku 2015 členským obcím zpracování strategických rozvojových dokumentů. (Lavická a kol., 2014)

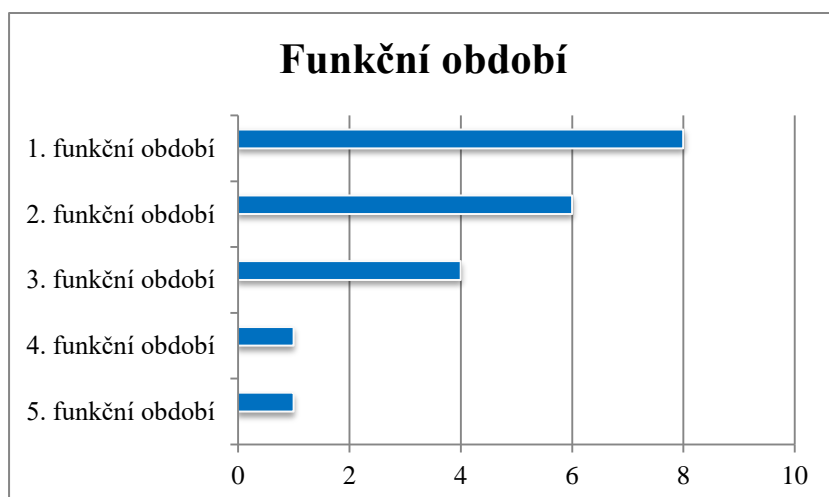
Organizační struktura MAS Podbrněnsko se skládá z valné hromady, výkonné rady, programového výboru, členské komise a dozorčí rady. Členem výkonné rady, který zastupuje region Židlochovicko je i Jan Vitula (starosta města Židlochovice). Členem dozorčí rady je starosta obce Vojkovice. Ve výběrové komisi jsou starostové obcí Holasice, Unkovice a Nosislav. (MAS Podbrněnsko)

MAS Podbrněnsko upozorňuje na probíhající krajské dotační programy pro obce, svazky obcí anebo jiné organizace, a uvádí stručné návody jak o ně žádat. Dotační příležitosti se mohou týkat podpory začínajících podnikatelů, podpory zemědělských, potravinářských a lesnických podniků, dotací pro základní a střední školy. MAS se také snaží o rozvoj životního prostředí v jednotlivých obcích. Příkladem je výsadba ovocných stromů v přírodním parku Výhon. (Lavická a kol., 2014)

7 Diskuze výsledků kvalitativního šetření

V této kapitole budou zprostředkovány názory představitelů obcí na dosavadní meziobecní spolupráci v dobrovolném svazku obcí Židlochovicko. Názory na kterých je postaveno toto šetření jsem získávala prostřednictvím rozhovorů se starosty členských obcí. Cílem řízených rozhovorů bylo zjistit efektivnost dosavadního fungování meziobecní spolupráce v rámci svazku a její budoucí vývoj. Otázky byly směřovány na dosavadní činnost, efektivnost svazku a zájem a míru zapojování starostů do meziobecní spolupráce. Dotazovány byly také výhody a přínosy spojené se členstvím ve svazku nebo možné problémy, které se v souvislosti s činností svazku vyskytují. Rozhovory proběhly formou osobních schůzek, kdy byly starostům pokládány otevřené i uzavřené otázky. Z důvodu časové vytíženosti, byly některé rozhovory uskutečněny také telefonicky. Šetření probíhalo v průběhu tří měsíců března, dubna a května. Ochota věnovat čas rozhovoru byla kladně přijata u 20 starostů. Rozhovor proběhl i se starostou obce Otmarov, která byla u založení regionu, avšak v roce 2007 obec vystoupila z důvodu nevýhodné polohy vzhledem ke svazku a rozhodla se navázat spolupráci s DSO Cézava. Rozhovor se nepodařilo uskutečnit pouze se starostou obce Nesvačilka, který nebyl ochotný poskytnout rozhovor. Starostové všech 20 obcí jsou uvolnění a vykonávají tedy své funkce na plný úvazek. Starostové působí ve funkci různý počet volebních období (viz graf) to může mít vliv na získání zkušeností a informovanosti a vzhledu do oblasti meziobecní spolupráce. V následujícím grafu můžeme vidět, kolikáté funkční období starostové ve funkci působí.

Graf 8 Funkční období starostů obcí DSO Židlochovicko

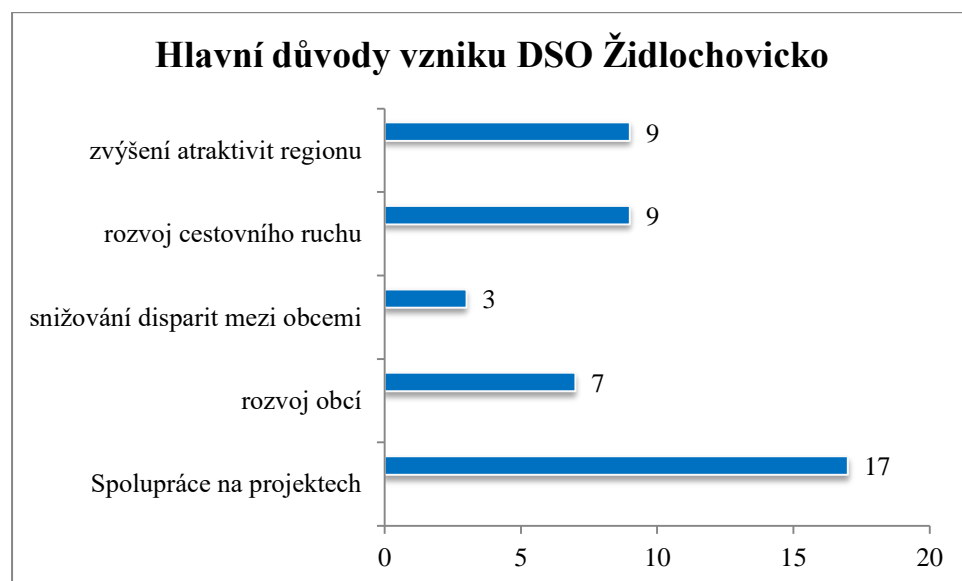

Zdroj: vlastní zpracování

Vypracovaný rozhovor se skládá z 18 otázek, které se dělí na 8 uzavřených a 10 otevřených otázek. U dvou uzavřených otázek bylo možné zvolit více odpovědí. Podobu rozhovoru můžete shlédnout v příloze.

V první otázce byly zjišťovány hlavní důvody, které vedly ke vzniku dobrovolného svazku obcí. Na výběr byly uvedeny následující možnosti: spolupráce na projektech; rozvoj jednotlivých obcí; snižování disparit mezi obcemi; rozvoj cestovního ruchu a zvýšení atraktivity regionu. Poslední možnost byla otevřená. Počet odpovědí nebyl limitován, dotazovaní mohli zvolit libovolný počet možností. Jako nejčastější důvod založení svazku obcí Židlochovicko byla uvedena odpověď spolupráce na projektech, kterou zvolilo 17 starostů. Častým uváděným důvodem, bylo také zvýšení atraktivity regionu (9 odpovědí) a rozvoj cestovního ruchu (9 odpovědí). Rozvoj jednotlivých obcí spatřovalo jako jeden z hlavních důvodů 7 starostů. Menšina starostů vnímá jako jeden z hlavních důvodů snižování disparit mezi obcemi. Tuto odpověď zvolili starostové obcí Bratčice, Nosislav a Opatovice. Tyto obce jsou menší, jak rozlohou, tak počtem obyvatel a nemají takové možnosti jako větší obce. Uvedená odpověď tedy může mít souvislost s tímto faktem, proto představitelé těchto obcí vnímají rozdíly mezi obcemi silněji. Starosta obce Unkovice pan Zdeněk Pospíšil uvedl jako jeden z hlavních důvodů, který zapříčinil vznik regionu Židlochovicko, vzájemné vyměňování zkušeností mezi starosty. Podle starosty obce Opatovice pana Ing. Zdeňka Keclíka byla hlavním důvodem „možnost sáhnout si na větší dotace“.

Graf 9 Důvody vzniku svazku obcí

Zdroj: vlastní zpracování

Otázkou číslo dvě byly zjišťovány konkrétní výhody, které přinesla meziobecní spolupráce jednotlivým obcím. Nejčastější uváděná odpověď se týkala výhod spojených s neformální komunikací na valných hromadách, během níž mají starostové možnost diskutovat problémy v jednotlivých obcích a předávat si tak vzájemné zkušenosti a rady. Spousta starostů uvedla i jiné výhody. Starosta obce Přísnovice spatřoval výhodu ve zvýšené propagaci regionu a jednotlivých obcí. Pan Luboš Přichystal (Rajhradice), uvedl jako

pozitivní výhodu zvýšenou informovanost o dotačních programech. Další kladná stránka byla spatřena v lepší komunikaci na regionální úrovni (starosta obce Vojkovice). Stejný názor zastává i předseda svazku Ing. Jan Vitula (Židlochovice), který dodává, že pozitivem je i vyšší informovanost o změnách v legislativě. Pan Miroslav Rožnovský (Hrušovany u Brna) považuje za přínos vypracování komunitního plánu sociálních služeb a vytvoření společného školského obvodu, tento názor s ním sdílí i starosta obce Unkovice. Starosta městyse Nosislav Pavel Fröhlich považuje za pozitivní uskutečnění společného projektu a získání dotace na podporu externích pedagogů, podporu v sociální oblasti a založení odpadové firmy KTE Ekologie s.r.o. Za výhodu považuje paní starosta Lenka Ungrová (Holasice): *„účast na projektech, které by malá obec vzhledem k obšírné administrativě a počtu obyvatel nezvládla“*. Za přínosné paní starostka také považuje i lepší informovanost. *„Dostaneme se k informacím, které by nám (malému aparátu úředníků) unikly.“* Někteří starostové uvedli, že zatím žádné výraznější výhody z meziobecní spolupráce v rámci svazku obcí neplynou.

Třetí otázka byla zaměřena na možné problémy plynoucí ze spolupráce mezi obcemi ve svazku. Na ni navazovala otázka číslo 4, která se dotazovala možných řešení těchto problémů. Většina starostů (16 odpovědí) uvedla, že žádné problémy ve svazku nespatřuje. Jedním ze starostů, který problémy ve svazku vidí, byl pan Jindřich Poláček (Žatčany), který zdůrazňoval odlišné možnosti obcí. Podotknul, že svazek obcí nemusí být vždy schopen vyhovět všem obcím a všechny obce nemohou vždy vyhovět požadavkům svazku. Jeho názor vyjadřuje výrok: *„Ne vše sedí na všechny obce“*. Předseda svazku pan Ing. Jan Vitula uvedl, že potenciál této platformy je zatím nevyužitý. Důvodem je to, že obce v regionu jsou příliš malé a místní starostové jsou často zahlceni natolik svými problémy, že nemají čas zabývat se čímkoliv jiným. Na druhu stranu žádný problém, který by vznikl v průběhu činnosti svazku, nevidí. Řešením by bylo vytvoření nějaké administrativní kapacity na úrovni regionu, zaplacení externího zaměstnance, který by zastřešoval region a připravoval projekty. V současné době zabezpečuje fungování svazku zaměstnanec Židlochovic, který se zabývá především záležitostmi Židlochovic a problematiku regionu řeší pouze doplňkově. Pan starosta Pavel Fröhlich (Nosislav), zastává podobný názor jako pan Vitula, což lze výstižně vyjádřit jeho výrokem: *„starosta každé z obcí jede na doraz a práce ve svazku nebo v rámci meziobecní spolupráce je prací tak trochu navíc, proto nejsou výsledky v této oblasti ideální“*. Starosty odrazuje přílišná byrokracie a papírování, to může bránit i vlastní realizaci dobrého záměru obce. Řešením by byla změna legislativního aparátu, jelikož *„Ryba smrdí od hlavy“*, a proto je potřeba uskutečnit změny v legislativě. Pan Fröhlich také dodal, že: *„Starosta by se měl víc setkávat s občany a veřejností, neměl by být zavřený v kanceláři a vypisovat formuláře a dotazníky.“* Starosta Moutnic (Ing. Antonín Vymazal) spatřuje problém v nevýhodné poloze některých obcí, zvláště těch ve východní části, které mají blíže k Brnu než k Židlochovicím. Pan starostovi se nelíbí, že každoroční členský příspěvek nepřinese obci žádný užitek, podle něj peníze směřují do jiných částí svazku.

Další otázkou bylo zjišťováno, zdali obce někdy zvažovaly vystoupení z dobrovolného svazku obcí. Většina dotazovaných starostů uvedlo, že o vystoupení ze svazku neuvažovala. Někteří starostové však tento názor nevyjádřili zcela jednoznačně, neboť uvedli, že v budoucnu se jejich rozhodnutí může změnit. V současnosti o vystoupení ze svazku uvažují pouze dva starostové.

Následující otázka byla uzavřená a zjišťovala rovnoprávnost obcí ve svazku. Dotazovala se, zdali jsou některé obce ve svazku preferovány a jiné naopak znevýhodňovány, například při rozdělování finanční podpory. Na výběr byly možnosti: ano, spíše ano, spíše ne, ne. Velká většina starostů žádné zvýhodňování nepocituje. Pouze u dvou odpovědí byla zaznamenána odpověď „spíše ne“ a jen dva představitelé odpověděli na tuto otázku kladně.

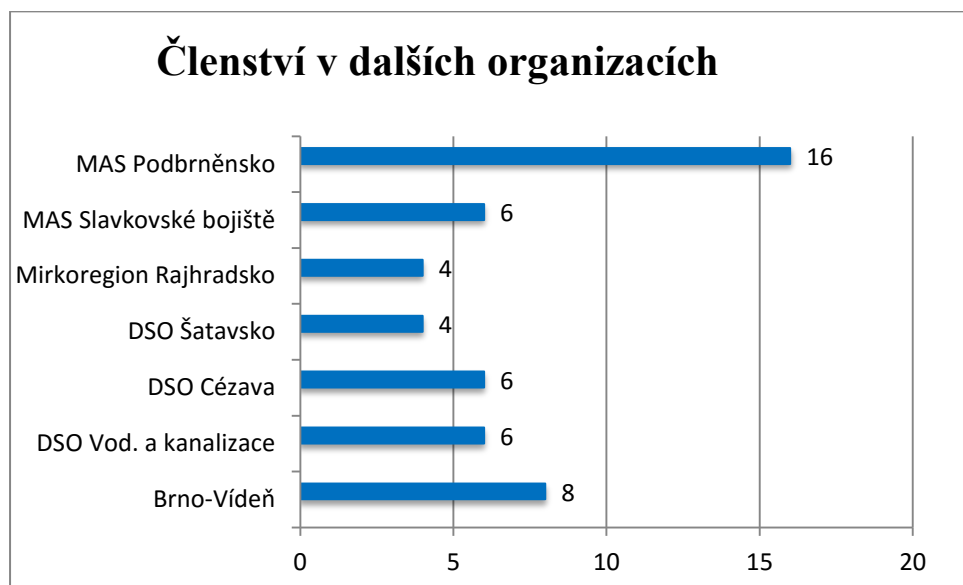
Otázka číslo 7 zjišťovala přínosnost členství ve svazku pro jednotlivé obce. Ve většině případů starostové ohodnotili členství ve svazku jako přínosné (14 odpovědí). Pouze pět starostů zvolilo možnost neutrální. A jedna odpověď byla zaznamenána jako méně přínosné členství pro obec.

Co se týče aktivity členských obcí a jejich účasti na valných hromadách starostové se účastní vždy nebo nadprůměrně často. Zájem o svazek obcí a jeho činnost je tedy u všech jeho členů významný. Vysoký zájem starostů o členskou schůzi je podpořen i tím, že se konají jen dvakrát ročně. Je to tedy poměrně unikátní příležitost se ve větším počtu sejit a společně diskutovat o případných problémech nebo návrzích na projekty.

V následující otázce byla zjišťována rovnoprávnost názorů obcí na valných hromadách. Starostové se v této záležitosti většinou shodli. Téměř všichni odpověděli kladně s tím, že názor každé obce má stejnou váhu a nikdo není žádným způsobem diskriminován. Výjimkou byl starosta obce Moutnice, který podotkl, že hlasy větších obcí jsou silnější. Jako příklad uvedl nedávné zřízení nízkoprahového centra pro děti a mládež Vata, s jejímž zřízením některé obce nesouhlasily, přesto byl tento návrh prosazen a dokonce částečně financován z členských příspěvků. Podobný názor na váhu hlasů obcí má i starosta Opatovic pan Ing. Keclík, který uvedl, že názory větších obcí jako Židlochovice nebo Hrušovany mají větší význam.

Na území regionu působí i jiné dobrovolné svazky a místní akční skupiny. Proto následující dvě otázky reflektovaly členství v jiných svazcích nebo organizacích (viz graf 5) a představitelé obcí měli zhodnotit jejich efektivnost.

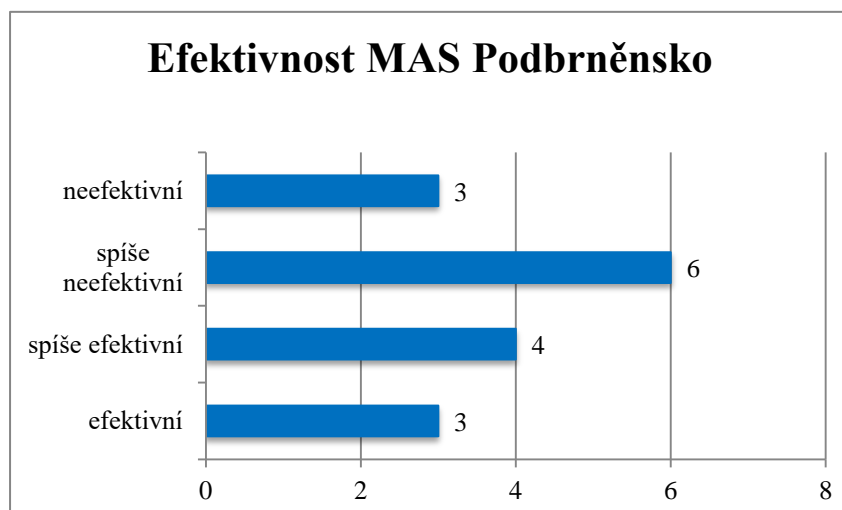
Graf 10 Členství v organizacích na území Regionu Židlochovicko

Zdroj: vlastní zpracování

Většina obcí je členem místní akční skupiny Podbrněnsko, jejíž efektivnost byla hodnocena v následující otázce. Podle názoru většiny starostů je činnost MAS Podbrněnsko neefektivní, jelikož z její činnosti dosud neplynuly žádné výhody pro obce. Ostatní starostové však zastávají názor, že činnost místní akční skupiny je teprve v přípravné fázi. Proto nelze v této době hodnotit její efektivnost. Je však připraveno mnoho projektových záměrů, které by v budoucnu mohly mít velký vliv na rozvoj oblasti.

Graf 11 Efektivnost MAS Podbrněnsko

Zdroj: vlastní zpracování

Hodnocení efektivnosti DSO Cézava bylo příznivější, jelikož starostové členských obcí odpověděli, že činnost tohoto svazku je „spíše efektivní“ (5 odpovědí) nebo „efektivní“

(1 odpověď). Starostové také ocenili činnost svazku obcí Vodovody a kanalizace, jelikož plní jasně vymezený účel: zásobování obyvatel pitnou vodou, odvod odpadních vod a rozvoj sítí vodovodů a kanalizací.

V rámci cíle zjistit efektivnost již dvanáctiletého fungování svazku byly zjišťovány také projekty, které byly ve spolupráci s regionem Židlochovicko realizovány. Nejčastějším příkladem realizovaného projektu, kterého se zúčastnily všechny obce, byla nedávná soutěž Víno regionu. Častou odpovědí bylo také pořízení obecního mobiliáře (Holasice, Měnín, Rajhradice, Žatčany a Unkovice), který byl specifikován jako lavičky, odpadkové koše, informační tabule a cedule, které upozorňují na zákaz podomního prodeje (Holasice, Opatovice). Pan Rožnovský (obec Hrušovany) uvedl jako nejdůležitější realizovaný projekt komunitní plán sociálních služeb. Někteří starostové také uvedli zřízení infocentra v Židlochovicích, které považují za významné, neboť se stará o propagaci jednotlivých obcí a celého regionu. Jiní starostové zmínili úspěšný projekt, kdy se obce podílely na založení firmy KTS Ekologie s.r.o. pro svoz a likvidaci odpadu. V oblasti odpadového hospodářství byl uváděn také probíhající projekt, který zavádí popelnice na tříděný odpad pro každou domácnost. Mimo tyto projekty byla vzpomínána spolupráce na projektech ORP Židlochovice, jako bylo např. otevření vyhlídkové věže Výhon nebo otevření nízkoprahového centra pro mládež Vata nebo spolupráce na rekonstrukci sportovního areálu v Židlochovicích. I přesto, že v otázce číslo jedna, ve které byl dotazován důvod vzniku regionu, byla nejčastější odpovědí spolupráce na projektech, podle názoru některých starostů zatím žádné větší projekty v rámci regionu Židlochovicko uskutečněny nebyly.

V rozhovoru byli také starostové dotazováni na finanční zdroje, kterými byly projekty podpořeny. Spousta starostů však nebyla schopna s jistotou určit přesný zdroj financování. Několik starostů, si spojovalo financování hlavně s posledním projektem Víno regionu, který byl financován z vlastních zdrojů regionu Židlochovicko. Finanční prostředky u dotací EU byly použity na pořízení popelnic na tříděný odpad, výbava mobiliáře byla financována ze státních a krajských zdrojů.

Rozhovor pokračoval otázkou na nezrealizované projektové záměry. Většina starostů si žádné neúspěšné projektové záměry nevybavila. Nicméně někteří starostové některé neuskutečněné záměry uvedly. Častým projektovým záměrem byla neúspěšná realizace cyklostezky. (Nosislav, Holasice, Ledce). Pan Fröhlich (Nosislav) uvedl, že problémem, který brání v realizaci cyklostezky, jsou potřebné úpravy koryt řeky, což bylo důvodem časového odsunu záměru. Starosta obce Žatčan se vyjádřil o záměru protáhnout stezku z Židlochovic do Žatčan, Měnína a dále do Slavkova. V současné době se uvažuje také o cyklostezce, která by propojila Slavkovský zámek s Lednicko-Valtickým areálem. Tento návrh je však zatím ve fázi jednání. Další záměr se týkal oprav a rekonstrukcí sakrálních staveb (Přísnovice), realizace tohoto projektu v rámci DSO Židlochovicko však nebyla možná. Paní Jitka Rychnovská (Sobotovice) se vyjádřila o návrhu projektu, který se zabýval

rekonstrukci kulturních památek. Ten však nakonec nebyl zrealizován, jelikož dotaci bylo možné dostat na stavby, které jsou v majetku obcí nebo svazku, tyto objekty však měly soukromé majitele. Starosta obce Unkovice uvedl jako neúspěšný projekt revitalizaci řeky Šatavy. Nepodařilo se totiž najít silného partnera a vše bylo projekčně a finančně náročné.

V každé obci existuje mnoho sdružení a dobrovolných organizací. Proto byla další otázka směřována na ně. Dotazovaní měli uvést, jestli mají v obci nějaké sdružení a zdali někdy žádalo o dotaci. Většina starostů uváděla všemožné sportovní organizace a sdružení, dobrovolný sbor hasičů, Sokol, Orel, atd. Podle většiny starostů téměř každé sdružení žádalo o nějakou finanční pomoc především od samotné obce. Mnohá sdružení jsou členy místních akčních skupin, které jim pomáhají s žádostmi o dotace a některá sdružení dokonce podala žádost o dotaci na základě vlastní zpracované dotační žádosti.

Vzhledem k tomu, že na území regionu Židlochovicko se nachází několik dalších svazků obcí a jiných organizací, další otázkou byly zjišťovány možné odlišnosti aktivit svazku obcí Židlochovicko od jiných svazků v okolí. Většina respondentů nedovedla posoudit, nakolik se aktivity dalších svazků liší. Mnoho starostů řeklo, že žádné odlišnosti mezi svazky v okolí nevidí. Jedním z těch, který odlišnosti mezi svazky spatřují, je pan starosta Unkovic. Podle něj se aktivity svazků v okolí určitě odlišují, jelikož: „*každá obec či DSO má své priority*“. Pan starosta Moutnic řekl, že jednotlivé svazky řeší agendu, která je spojena se správním obvodem. Zajímavá byla odpověď pana Ing. Františka Poláčka (Žatčany), jehož obec je i členem svazku DSO Cézava. Poukázal na to, že členové tohoto svazku jsou i členové jiných okolních svazků, jako například: DSO Židlochovicko, DSO Šlapanicko, DSO Politaví a DSO Hustopeče. V tomto spatřuje výhodu, protože: „*Cézava je zaháklá do 4 jiných svazků*“ a proto tvoří mezi svazky spojovací článek. Svazky tak mezi sebou mohou spolupracovat a meziobecní spolupráce nabývá širšího rozměru.

Předposlední otázka navázala na projekt meziobecní spolupráce, kterou realizoval Svaz měst a obcí. V rámci tohoto projektu byly vymezeny 4 nejdůležitější oblasti, do kterých by měla být alokována podpora. Starostové byli tedy dotazováni na oblast, která by pro ně byla nejatraktivnější. Nejdůležitějšími oblastmi jsou z pohledu starostů oblast školství (9 odpovědí) a oblast sociálních služeb (7 odpovědí). Menšina starostů považuje za nejdůležitější oblast odpadového hospodářství (5 odpovědí) a oblast rodinné politiky (3 odpovědi). Je nutné podotknout, že u této otázky byli starostové někdy v rozpacích, protože podle jejich názorů jsou všechny oblasti problematické. Někteří starostové dodali, že jim zde chybí oblast životního prostředí (Ledce), a možnost vybudování městské policie (Blučina), protože je v této oblasti problém s kriminalitou a drogové závislými.

Poslední otázka byla doplňující a nabádala starosty vyjádřit něco významného k meziobecní spolupráci.

Pan starosta Moutnic v této části uvedl možné řešení problémové oblasti školství. Jeho návrh se týkal zrušení základních škol, které trpí nedostatečnou kapacitou a mají značné finanční problémy, které musí řešit i obec. Důsledkem je nedostatečná vybavenost škol a neefektivní výuka. Řešením by bylo zřízení školního autobusu, který by vozil žáky do jedné určené spádové základní školy. Stávající budovy základních škol by mohly být využity k přebudování na sociální zařízení pro seniory, jelikož problém nedostatečných kapacit v sociálních zařízeních se stále stupňuje. Tento návrh je však přirozeně u starostů a hlavně občanů velmi nepopulární, proto není možné jej uskutečnit. Pan Miroslav Rožnovský (Hrušovany) spatřuje největší problém v opatrovnictví osob, které jsou soudně svěřeny do opatrovnictví obcí. Obce totiž nemají potřebnou zdravotní, bytovou ani sociální kapacitu. Starosta Vojkovic zdůraznil, že vzhledem k velké vytíženosti starostů obcí záleží hodně na lídrovi svazku Židlochovic. Ten by měl koordinovat celou činnost svazku a může výrazně ovlivnit jeho fungování. Podle pana starosty: „*V současné době region pokulhává*“.

Jako největší pozitivum meziobecní spolupráce vidí starostové Těšán a Žatčan zvýšenou míru komunikace a spolupráce. Zdůrazněn byl i názor, že nejdůležitějším faktorem úspěšného fungování svazku obcí je účast starostů na jednáních a zapojení se do diskuze (Unkovice).

8 Návrh možných opatření ke zvýšení efektivity fungování svazku

Podle slov některých starostů má v současné době svazek velké mezery. Sám předseda svazku pan Jan Vitula tuhle tezi dosvědčil. Důvodem problémů je nedostatečná pozornost věnovaná svazku jako takovému. Svazek je v současné době pro starosty jen aktivitou navíc, věnují se mu nad rámec svých povinností. Chybí mu koordinátor, který by se mu věnoval naplno a zasadil se o jeho fungování a pozitivní vliv na rozvoj oblasti. Problematikou svazku obcí Židlochovicko se zabývá paní Ing. Jana Richterová, která má organizační a administrativní stránku regionu na starosti. Ta je zároveň zaměstnankyní městského úřadu Židlochovice, proto se problematice svazku věnuje jen občas. Předseda Jan Vitula zároveň zastává funkci starosty obce Židlochovice. Fungování Regionu Židlochovicko tedy není dostatečně zabezpečeno.

Prvním krokem, který by vedl ke zvýšení efektivity fungování svazku, by mělo být nalezení vhodného a kompetentního pracovníka. Ten by byl zaplacen jednotlivými obcemi a měl by na starosti pouze záležitosti regionu. Náplní jeho práce by bylo zajištění administrativy, vyhledávání finančních zdrojů, vypracování projektů, svolávání schůzek a valných hromad a komunikace se starosty.

Ke zvýšení efektivity tohoto svazku by mohlo prospět odtržení některých obcí, konkrétně by se mohlo jednat o obce v severovýchodní části svazku (Žatčany, Moutnice, Nesvačilka, Těšany). Tyto obce mají blíže ke svazku obcí Cézava, kterého jsou také mnohdy součástí. Dalším problémem je také vzdálenost těchto obcí od Židlochovic. Jejich občané využívají služby města Židlochovice mnohem méně, protože mají blíže k Brnu. Nevýhodou by mohlo být snížení peněžních prostředků, protože by svazek od těchto obcí nedostával členské příspěvky.

Pro svazek by také bylo prospěšné zvýšení spolupráce s okolními dobrovolnými svazky a jinými organizacemi. Z rozhovoru vyplynulo, že představitelé členských obcí často nemají informace nebo se nezajímají o to, čím se ostatní svazky v okolí zabývají. Přitom navázání i krátkodobé spolupráce by mohlo být pro svazek zajímavou příležitostí. Aktivity okolních svazků by mohly být také prezentovány na valných hromadách, což by bylo pro členy dobrou příležitostí k získání informací nebo zahájení neformální komunikace, která může být, jak jsme se přesvědčili i v rámci šetření, velkým přínosem. Konkrétním příkladem spolupráce s jinou organizací by mohlo být využití možnosti zpracování plánu rozvoje obcí, kterou nabízí MAS Podbrněnsko.

Ačkoliv je potenciál cestovního ruchu v této oblasti značně omezený, bylo by možné jej posílit navázáním na již vybudovanou síť cyklistických stezek. Krajina oblasti je pro cykloturistiku vhodná, pro svoji rovinnost a malé vzdálenosti mezi obcemi. Regionem by mohly vést nadregionální cyklistické trasy, spojující turistické atrakce v jiných regionech. Region Židlochovicko by tedy mohl být průchozím regionem a cyklisté by tak mohli využít

služeb místních podniků a tím podnítit tak další rozvoj oblasti. Navíc díky rovinatému terénu oblasti by cyklostezky byly vhodné i pro méně zdatné cyklisty (např. rodiny s dětmi).

Region Židlochovicko by měl zpracovat na své propagaci. O svých aktivitách informuje jen velmi málo a občané členských obcí ani nevědí o jeho existenci. Region by měl více propagovat svoje projekty, případně zveřejňovat svoje záměry, aby mohli občané sledovat jeho činnost.

Další možností jak zvýšit efektivnost svazku by bylo zaměření pozornosti na jednu určitou problémovou oblast občanského života. Jako je například školství, sociální služby, odpadové hospodářství nebo oblast rodinné politiky. Intenzivní zaměření na rozvoj vymezené oblasti by přinesl větší užitek než diverzifikace působení svazku na roztržité spektrum činností. K efektivitě tohoto řešení by bylo potřeba průběžně hodnotit situaci v jednotlivých oblastech občanského života a podle stanovených kritérií vybrat tu, jejíž rozvoj by byl za daných podmínek nejprospěšnější.

Valné hromady regionu Židlochovicko se konají pouze dvakrát ročně, to znamená, že starostové členských obcí mají málo příležitostí ke společným setkáním a týmovým řešením problémů regionu. Dlouhé odstupy mezi valnými hromadami způsobují, že jejich členové mohou odsunout problémy svazku do pozadí a přestat se jimi zabývat. Na častějších shromážděních by se také daly lépe koordinovat dílčí fáze jednotlivých projektů. Vzhledem k časovému vytížení starostů, je však otázkou, zda by si na častější setkání udělali čas.

Velkým nedostatkem regionu je také nepřehledná podoba jeho webových stránek. Na webových stránkách regionu se informace o regionu Židlochovicko často mísí s informacemi o ORP Židlochovice například jsou zde místo členských obcí vyjmenovány obce ORP a také je zde uveden chybný počet obyvatel. Webová stránka by mohla také obsahovat informace o dotačních titulech pro jednotlivé obce nebo by zde mohly být informace o průběhu valných hromad, chystaných projektových záměrech a jejich vývoji. Na internetových stránkách je kontakt na předsedu svazku, ale na pracovníka, kterým se regionem zabývá, zde není kontakt žádný.

9 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo posoudit fungování meziobecní spolupráce v rámci dobrovolného svazku obcí Židlochovicko. Byla provedena analýza území, která přinesla informace o jeho stavu a to v oblasti environmentální, sociální a ekonomické. Stav životního prostředí je nevyhovující a to zejména kvůli vysokému podílu ekologicky nestabilních ploch jako je například orná půda. Tento stav je způsobený intenzivním zemědělským využitím krajiny. V krajině převažují otevřená pole a chybí zde podíl přirozené zeleně, jako jsou lesy. Stav obyvatelstva je na poměrně dobré úrovni. Obyvatelstvo vzhledem ke kladnému přirozenému a migračnímu přírůstku v posledních desetiletích narůstá. Přírůstek je ovlivněn současným trendem suburbanizace. Podíl nezaměstnanosti je jak ve srovnání s Jihomoravským krajem, tak ve srovnání s Českou republikou nízký.

Dále byla představena činnost svazku obcí s důrazem na jeho uskutečněné projekty. Důležitým zrealizovaným projektem bylo vybudování regionálního informačního turistického centra, které propaguje aktivity svazku i členských obcí. Mezi další projekty se řadí Víno regionu nebo vybavení členských obcí mobiliářem. V současné době probíhá projekt, který se zaměřuje na zkvalitnění nakládání s odpadem.

Praktická část představuje vlastní šetření, které bylo uskutečněno prostřednictvím rozhovorů s představiteli jednotlivých obcí ve svazku. Z rozhovorů vyplynulo, že ze spolupráce plynou určité nedostatky. Největším problémem je nedostatečně využitý potenciál, který pramení z nedostatečné koordinace svazku. Na fungování svazku se podílí především starostové obcí, kteří jsou však velmi časově vytíženi a na řešení záležitostí svazku nemají kapacitu.

Tato práce by mohla sloužit jako vodítko ke zlepšení meziobecní spolupráce v tomto konkrétním regionu. Taktéž může posloužit aktérům z jiných oblastí ČR jako inspirace pro tamní dobrovolné svazky obcí.

Současným přínosem svazku je jeho neformální komunikace mezi jednotlivými členy. To jim umožňuje navázat kontakty a podělit se o vzájemné zkušenosti a problémy. Názory na dosavadní fungování meziobecní spolupráce se liší. Část starostů je přesvědčena o jejím budoucím přínosu, který je spojován s vyhotovením rozvojových projektů, například současný projekt zefektivnění odpadového hospodářství. Někteří starostové jsou k budoucímu fungování svazku skeptičtí. Připadá jim, že z členství v regionu nemají žádný přínos.

Na konci praktické části byla navržena možná řešení a opatření k zefektivnění činnosti svazku. Jedním z těchto řešení je zaměstnání manažera svazku, který by zabezpečil jeho efektivnější fungování. Dalšími navrženými opatřeními je odtržení některých obcí od svazku, častější pořádání valných hromad a intenzivnější spolupráce s okolními subjekty.

Meziobecní spolupráce v Regionu Židlochovicko má své slabé stránky. Cesta k jejich překonání může vést přes zlepšení koordinace svazku, o což se musí zasadit většina představitelů spolupracujících obcí.

10 Seznam literatury

BENDA, Jan. *Útěky a vyhánění s pohraničí českých zemí 1938-1939*. 1. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2119-7.

Český statistický úřad [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>

Comparing local governance: trends and developments. Editor Bas DENTERS, editor Lawrence E ROSE. Basingstoke [u.a.]: Palgrave Macmillan, c2005. ISBN 978-0-333-995563

ČERMÁK, Daniel a Jana VOBECKÁ. *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. Studie. ISBN 978-80-7419-067-4.

Česká a slovenská federativní republika. Zákon ze dne 5. září 1990 České národní rady o obcích (obecní zřízení). In: *Sbírka zákonů*. 1990, 59.

Česká republika. Zákon ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení). In: *Sbírka zákonů*. 2000, 38. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Česká republika. Zákon ze dne 21. srpna 1992 České národní rady o obcích (obecní zřízení). In: *Sbírka zákonů* 1992, 83.

Česká republika. Zákon ze dne 22. října 2015 zákon, kterým se mění zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *Sbírka zákonů* 2015, 126.

Členění obcí podle rozsahu výkonu státní správy. *Portál územního plánování* [online]. 2016 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>

Členství DSO VaK Židlochovicko v jiných subjektech. *Vodovody a kanalizace Židlochovicko* [online]. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.vakzidlochovicko.cz/clenstvi.htm>

DRÁBEK, Jan. *Kolektivizace zemědělství v okrese Brno - venkov*. Masarykova univerzita v Brně, 2009. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Tomáš Dvořák.

DRATVA, Martin. *Zámecký park. Město Židlochovice* [online]. 2016 [cit. 2016-05-06]. Dostupné z: <http://www.zidlochovice.cz/cs/o-meste/kulturni-pamatky/zamecky-park.html>

FILIPOVÁ, Štěpánka a Marek JETMAR. *Inspirujte se z meziobecní spolupráce*. 1. vyd. Praha: Projektová kancelář Svazu měst a obcí České republiky, 2015. ISBN 978-80-905421-6-7.

GALVASOVÁ, Iva. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. Vyd. 1. Brno: Georgetown, 2007. ISBN 978-80-86251-20-2.

GaREP, spol. s r.o., společnost pro regionální ekonomické poradenství. *Identifikace kompetencí zatěžujících výkon veřejné správy se zvláštním přihlednutím k malým obcím* [online]. Brno, 2007 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/identifikace-kompetenci-zatezujicich-vykon-verejne-spravy-se-zvlastnim-prihlednutim-k-malym-obcim-1-etapa.aspx>. Závěrečná zpráva.

GROSPÍČ, Jiří, Tomáš LOUDA a Lenka VOŠTRÁ. *Územní samospráva v České republice a Evropě: sborník příspěvků z mezinárodní konference "Územní samospráva v České republice a v Evropě - její problémy a perspektivy v XXI. století" : Třešť, 21.-22.11.2006*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-028-4.

Historický lexikon obcí České republiky - 1869 - 2005. *Český statistický úřad* [online]. 2004 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-ceske-republiky-2001-8771jn6lu9>

Historie kláštera. *Město Rajhrad* [online]. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: http://www.rajhrad.cz/oraetlabora/historie.htm#začátek_strany

Historie sčítání lidu na území České republiky I. *Český statistický úřad* [online]. 2012 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/historie_scitani_lidu_na_uzemi_ceske_republiky_i

HYŽÍKOVÁ, Marie. *Hospodaření svazků obcí*. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Ing. Jan Binek, Ph.D.

Identifikace kompetencí zatěžujících výkon veřejné správy se zvláštním přihlednutím k malým obcím [online]. Brno, 2007 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/identifikace-kompetenci-zatezujicich-vykon-verejne-spravy-se-zvlastnim-prihlednutim-k-malym-obcim-1-etapa.aspx>. Závěrečná zpráva.

KADEČKA, Stanislav. *Právo obcí a krajů v České republice*. vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2003. Právní instituty. ISBN 80-7179-794-4.

KALA, Tomáš. *Management obcí do pěti tisíc obyvatel: sborník odborného semináře konaného 23. listopadu 2006 v Hradci Králové*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2006. ISBN 80-7041-704-8.

KLEINOVÁ, Božena. *Vojkovice 1900-1945. Židlochovický zpravodaj*. Židlochovice, 1980, (11).

KLIMOVSKÝ, D. (2009). *O možných riešeniach fragmentovanej lokálnej sídelnej štruktúry*.

KLIMOVSKÝ, D. (2010). *Territorial Consolidation and Intermunicipal Cooperation at the Local Level in the Slovak Republik*. In SWIANIEWICZ, P. (ed.) *Territorial Consolidation Reforms in Europe*. 1. Vyd. Budapest: Local Government and Public Service Reform Initiative, Open Society Institute, s. 237-253.

KUBALÍKOVÁ, Lucie, Jana RICHTEROVÁ a Bibiana JANEBOVÁ. *Strategie území správního obvodu ORP Židlochovice*. Židlochovice, 2015.

KYPETOVÁ, Jaroslava. Deset let francouzské meziobecní spolupráce – úspěch, který vyvolal další reformu. *Deník veřejné správy* [online]. 2010 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6433218>

LAVICKÁ, Petra a kol. *Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Podbrněnsko 2014-2020* [online]. Pohořelice, 2013 [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.podbrnensko.cz/stazeni-souboru/418/sc1ld-mas-podbrnensko-final-final.pdf?fd=fd>

Města a venkov - územní srovnání. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-vyhledavani&zo=N&pvo=RSO13&vyhltext=po%C4%8Det+obc%C3%AD&nahled=N&sp=N&katalog=30>

O nás - Šatavsko svazek obcí. *Šatavsko, svazek obcí* [online]. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.satavsko.cz/o-nas/>

O nás. *MAS Podbrněnsko* [online]. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.podbrnensko.cz/o-nas>

o strategické plánování ve venkovských mikroregionech a obcích [online]. Praha:

Obce Region Cézava. *Region Cézava* [online]. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.region-cezava.cz/folders/view?id=40>

PERLÍN, R. *Strategický plán mikroregionu*. Praha: AgAkcent, s.r.o., 2002. 52 s. ISBN

PERLÍN, R.; BIČÍK, I. *Strategický plán mikroregionu: metodická příručka pro zájemce*

PETRŮJ, Michal. *Veřejná správa: studijní opora*. 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2013. ISBN 978-80-7375-783-0.

PONÍŽILOVÁ, Kateřina. *Historický vývoj počtu obyvatel na území českého státu*. Praha, 2010. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. Vedoucí práce Markéta Weingärtnerová.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2789-9.

Regionální informační servis [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs>

Regionální turistické informační centrum a vinotéka. *Region Židlochovicko* [online]. Židlochovice; [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.zidlochovicko.cz/regionalni-tic>

RICHTEROVÁ, Jana. *Region Židlochovicko pohled zpět* [online]. Židlochovice, 2014 [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.zidlochovicko.cz/zidlochovicko/dso-zidlochovicko/region-zidlochovicko---pohled-zpet>

Rozhledna akátová věž Výhon. *Město Židlochovice* [online]. Židlochovice, 2015 [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.zidlochovice.cz/cs/kultura-a-volny-cas/rozhledna-akatova-vez-vyhon.html>

Rozmístění a koncentrace obyvatelstva ČR. *Český statistický úřad* [online]. 2003 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/4120-03-casova_rada_1961_2001-3_velikostni_struktura_obci

Řeka Litava od soutoku k prameni. *Blučinský informační server* [online]. 2005 [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.obec-blucina.cz/litava/>

Spolupráce obcí jako faktor rozvoje – zkušenosti ze zahraničí. *Deník veřejné správy* [online]. 2008 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6320426>

Stávající členové. *Cyklistická stezka Brno-Vídeň* [online]. [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.brnoviden.cz/O-nas/Stavajici-clenove.aspx>

Strategie rozvoje regionu Židlochovicko. Židlochovice: Saura, s.r.o., 2006.

SVOBODA, Martin. Řeka Litava od soutoku k prameni. *Blučinský informační server* [online]. 2005 [cit. 2016-05-06]. Dostupné z: <http://www.obec-blucina.cz/litava/>

SVOBODOVÁ, Hana. Sídlní struktura a obyvatelstvo ČR. In: *Vybrané kapitoly ze socioekonomické analýzy ČR* [online]. Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, 2003 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js13/geograf/web/pages/02-sidelni-struktura.html>

SVOBODOVÁ, Hana. *Synergie ve venkovském prostoru*. vyd. 1. Brno: GaREP, 2011. ISBN 978-80-904308-8-4.

SVOBODOVÁ, Hana. *Synergie ve venkovském prostoru*. Vyd. 1. Brno: GaREP, 2011. ISBN 978-80-904308-8-4.

ŠVEC, Kamil. (2009). Případy meziobecní spolupráce v evropských zemích: Estonsko, Finsko, Francie a Nizozemí. *Acta Politologica*, Vol. 1, č. 3, s. 268-283. ISSN 1803-8220.

Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, 2006, 76 s. [cit. 2012-05-11]. Dostupné z:

Územní ztráty ČSR v roce 1938. *Fronta.cz* [online]. 2006 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.fronta.cz/dotaz/uzemni-ztraty-csr-v-roce-1938>

VAJDOVÁ, Zdenka, Daniel ČERMÁK a Michal ILLNER. *Autonomie a spolupráce: důsledky ustavení obecního zřízení v roce 1990*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2006. Sociologické studie. ISBN 80-7330-086-9.

VÁLKOVÁ, Milada a Jana RICHTEROVÁ. *Katalog cestovního ruchu: za poznáním přírodních krás Židlochovicka*. Židlochovice: Dobrovolný svazek obcí region Židlochovicko, 2006.

Vítejte v mikroregionu Rajhradsko. *Mikroregion Rajhradsko* [online]. Rajhrad [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.mikroregionrajhradsko.cz/cz/view.php?cisloclanku=2009030003>

11 Seznam tabulek

Tabulka 1 Vývoj počtu obcí v Českých zemích	11
Tabulka 2 Vývoj počtu obcí v Českých zemích	11
Tabulka 3 Obce podle počtu obyvatel (k 31. 12. 2014).....	13
Tabulka 4 Obce podle počtu obyvatel (k 31.12.2014).....	13
Tabulka 5 Zdroje financování projektů.....	40

12 Seznam grafů

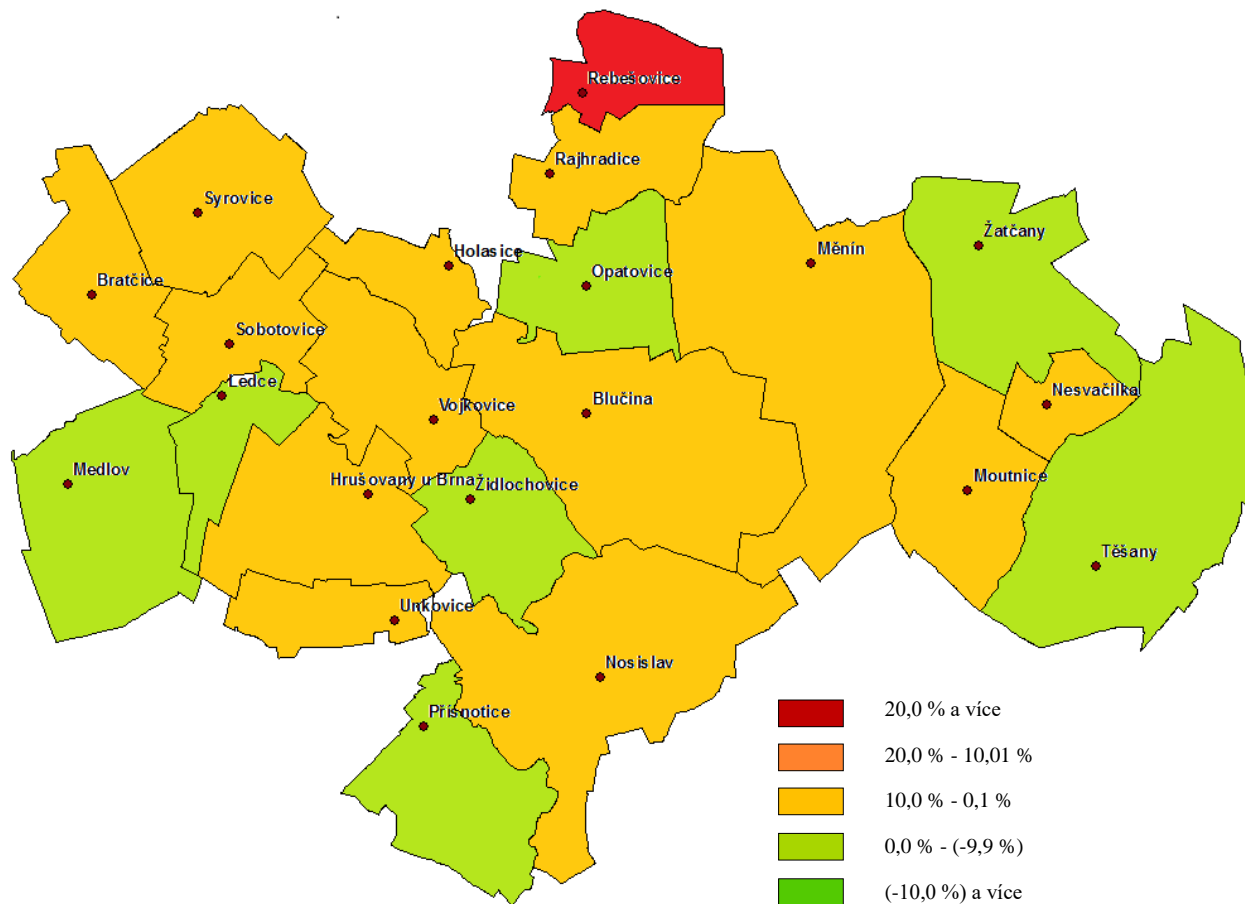
Graf 1 Vývoj počtu obyvatel (1869-2015).....	27
Graf 2: Počet obyvatel v obcích v regionu Židlochovicko	28
Graf 3 Bilance obyvatelstva.....	29
Graf 4 Věková struktura obyvatelstva DSO	30
Graf 5 Vzdělanostní struktura obyvatelstva.....	31
Graf 6 Podíl nezaměstnaných osob v %	31
Graf 7 Ekonomické subjekty dle převažující činnosti	32
Graf 8 Funkční období starostů obcí DSO Židlochovicko	43
Graf 9 Důvody vzniku svazku obcí	44
Graf 10 Členství v organizacích na území Regionu Židlochovicko	47
Graf 11 Efektivnost MAS Podbrněnsko	47

13 Seznam obrázků

Obrázek 1 Vymezení svazku obcí Židlochovicko v Jihomoravském kraji.....	21
Obrázek 2 Mapa DSO Region Židlochovicko	22
Obrázek 3 Mapa chráněných krajinných oblastí a soustav NATURA 2000	24
Obrázek 4 Mapa záplavového území	25
Obrázek 5 Diagram orgánů DSO	35

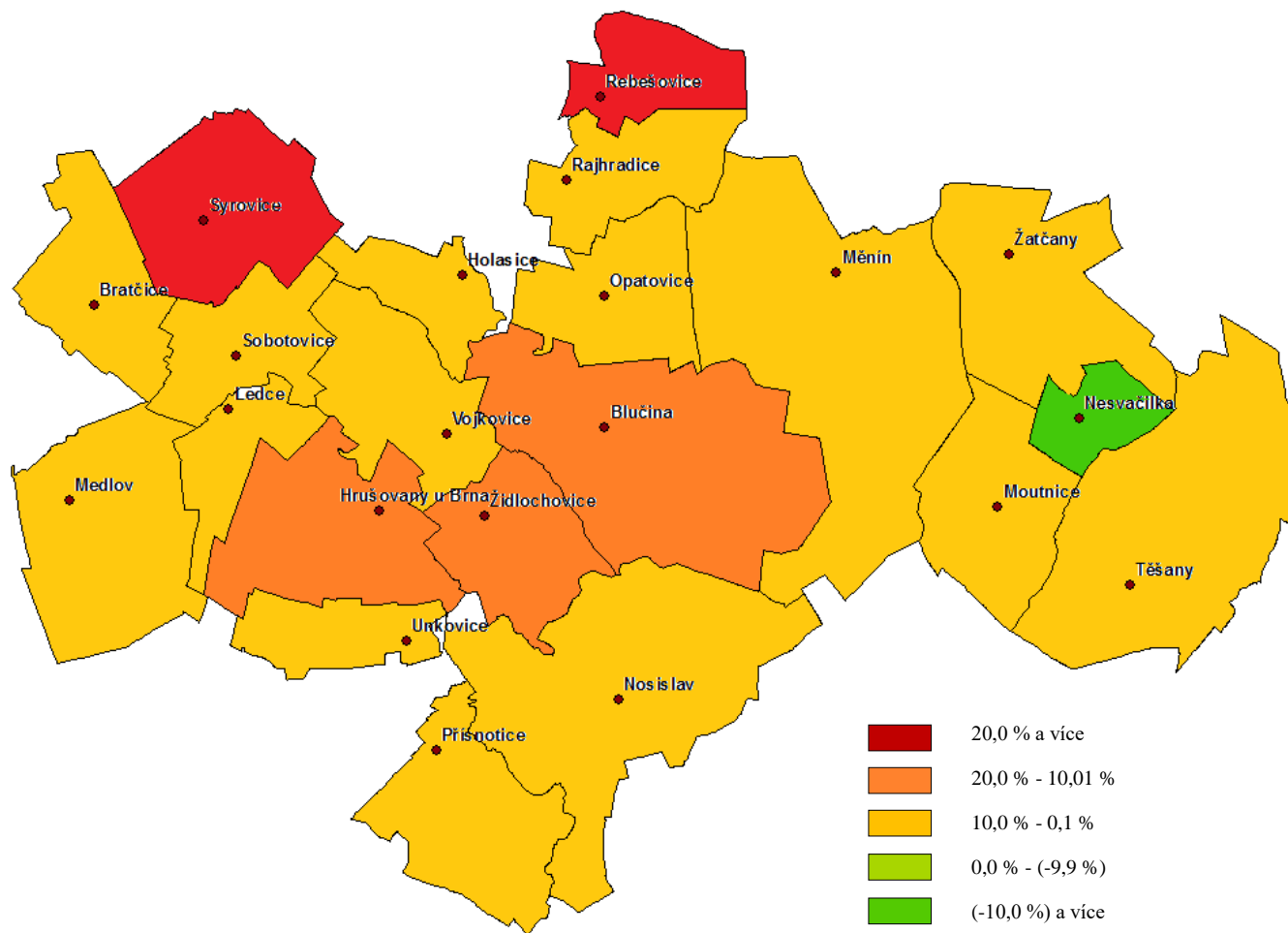
14 Přílohy

Příloha 1 Vývoj počtu obyvatel v letech 1991 až 2001

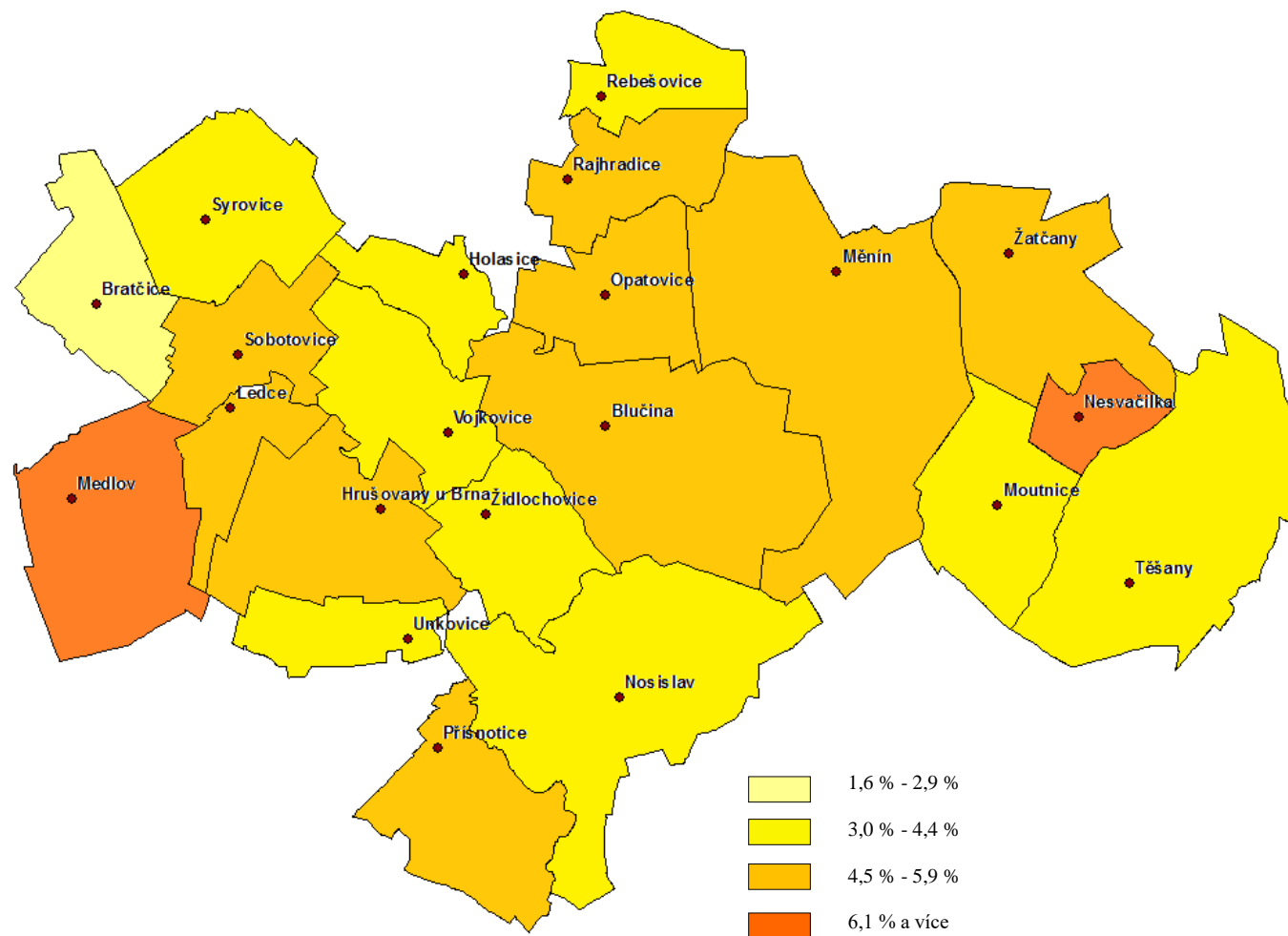
Zdroj: ČSÚ; vlastní zpracování

Příloha 2 Vývoj počtu obyvatel v letech 2001 až 2011

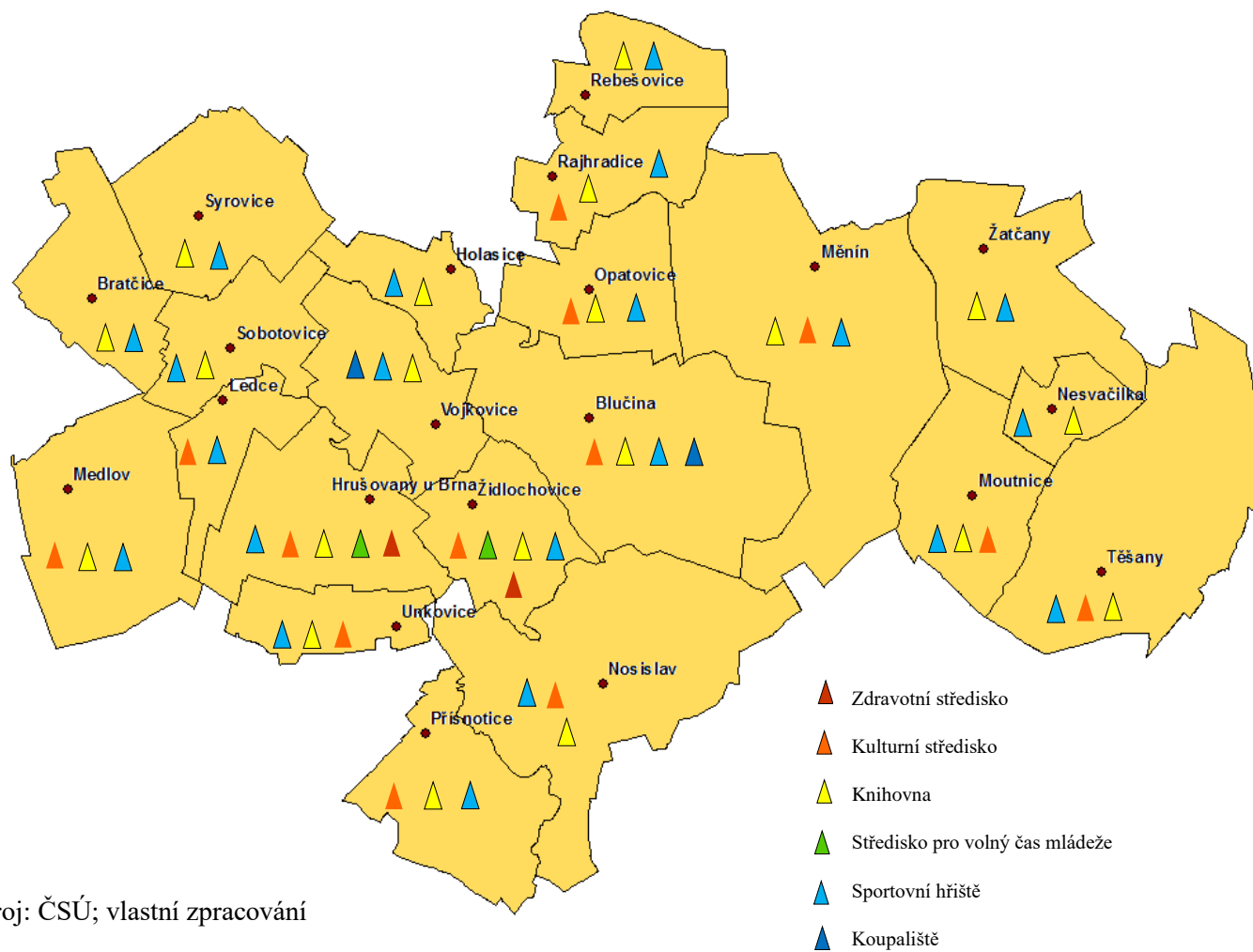
Zdroj: SLDB, vlastní zpracování

Příloha 3 Podíl nezaměstnaných v regionu Židlochovicko

Zdroj: ČSÚ; vlastní zpracování

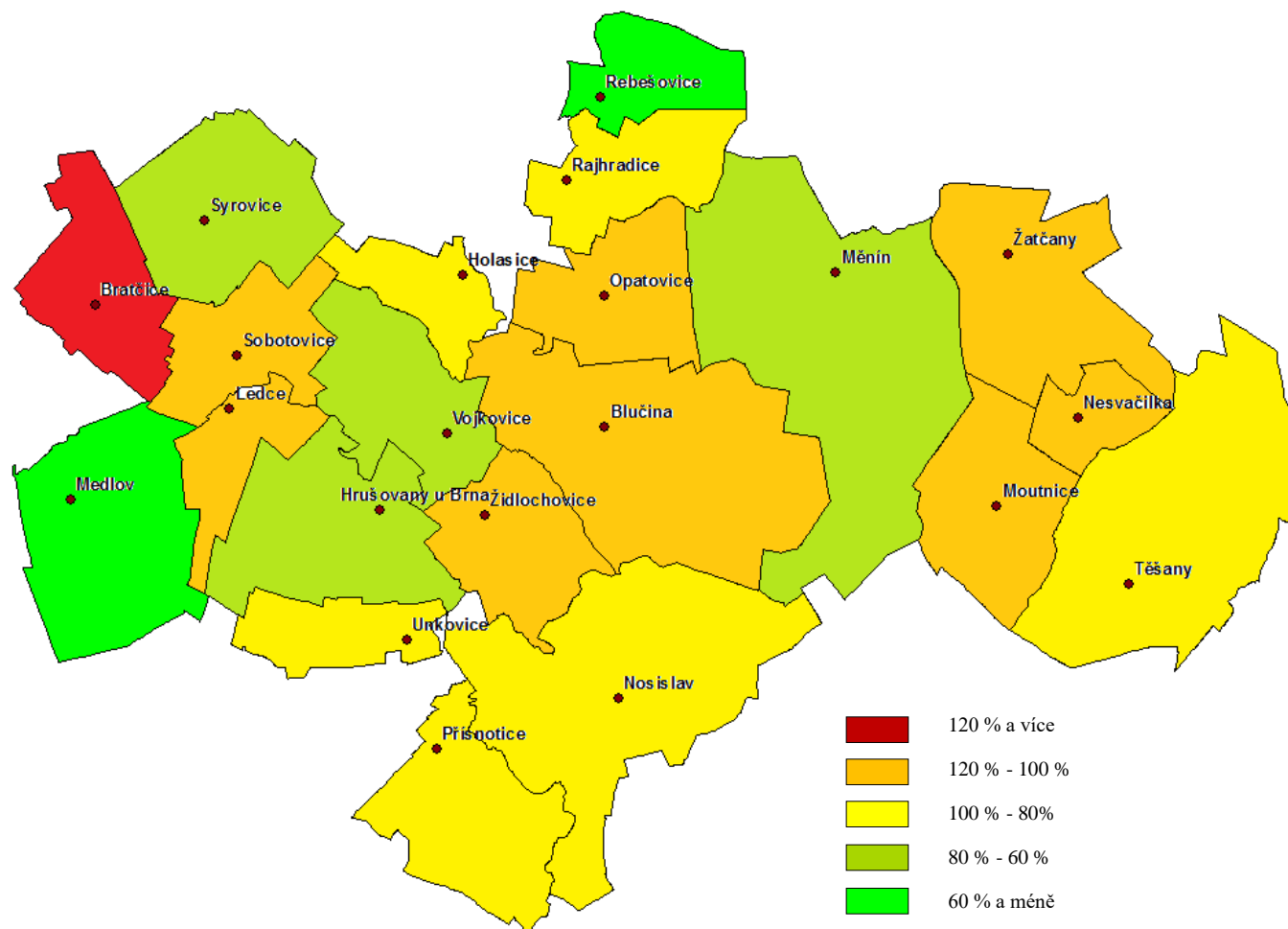
Příloha 4 Občanská vybavenost regionu

Zdroj: ČSÚ; vlastní zpracování

Příloha 5 Index stáří v obcích svazku

Zdroj: ČSÚ; vlastní zpracování

Řízené rozhovory se starosty obcí v regionu Židlochovicko

Datum:

Název obce:

Jméno respondenta:

Funkční období:

a) uvolněný

b) neuvolněný

1. Jaké byly podle Vás hlavní důvody, které vedly ke vzniku regionu Židlochovicko?

a) spolupráce na projektech

b) rozvoj jednotlivých obcí

c) snižování disparit mezi obcemi

d) rozvoj cestovního ruchu

e) zvýšení atraktivity regionu

f) jiné .....

2. Jaké konkrétní výhody přinesla tato meziobecní spolupráce vaší obci?

3. Jsou tu podle Vás nějaké problémy, které plynou ze spolupráce mezi obcemi ve svazku?

a) ANO (uved'te příklad).....

b) NE

4. Napadá Vás nějaké řešení, jak by se těmto problémům dalo předcházet?

5. Zvažovali jste někdy vystoupení ze svazku? Pokud ano, uveďte důvod.
6. Jsou podle vašeho názoru některé obce svazku znevýhodňovány a jiné naopak preferovány, například při rozdělování finanční podpory?
- a) ANO
  - b) Spíše ano
  - c) Spíše ne
  - d) NE
7. Ohodnoťte jak přínosné je pro vaši obec členství ve svazku obcí.
- a) Velmi přínosné
  - b) Přínosné
  - c) Neutrální
  - d) Méně přínosné
  - e) Nepřínosné.
8. Jste aktivním členem svazku obcí? Účastníte se valných hromad svazku? Pokud ano, jak často?
- a) Vždy
  - b) Nadprůměrně často
  - c) Někdy
  - d) Neúčastním se
9. Má názor každé obce stejnou váhu během konání valných hromad?
10. Jste členem nějakého jiného sdružení např. (člen MAS nebo mikroregionu), jste aktivním členem?

11. Ohodnoťte jak efektivní je podle Vás činnost těchto organizací?
- a) Efektivní
  - b) Spíše efektivní
  - c) Spíše neefektivní
  - d) Neefektivní
12. Uveďte projekty, které byly ve spolupráci s regionem Židlochovicko úspěšně realizovány.
13. Jakými finančními zdroji byly zrealizované projekty podpořeny?
- a) dotace z EU
  - b) státní nebo krajské zdroje
  - c) vlastní zdroje
  - d) jiné .....
14. Jsou zde některé projektové záměry, které se nepodařilo realizovat? Pokud ano, jaký byl podle Vás důvod neúspěšné realizace?
15. Máte v obci nějaké sdružení nebo organizaci, které někdy žádalo o dotaci nebo je členem regionu Židlochovicko nebo jiné zájmové organizace, zabývající se meziobecní spolupráci?
16. Odlišují se aktivity svazku obcí Židlochovicko nějakým způsobem od aktivit jiných svazků obcí v okolí?

17. Minulý rok byl Svazem měst a obcí zrealizován strategický projekt meziobecní spolupráce v regionu Židlochovicko, který vymezil 4 nejdůležitější oblasti, do kterých by měla být podpora alokována. Která z těchto oblastí je pro Vás nejatraktivnější?

- a) Oblast školství
- b) Oblast sociálních služeb
- c) Oblast odpadového hospodářství
- d) Oblast rodinné politiky

18. Pokud je zde ještě něco významného, co se vztahuje k meziobecní spolupráci v regionu Židlochovicko, prosím uveďte: